

350
M 91

II. Füzet.

MOSONVÁRMEGYE

KÖZTÖRVÉNYHATÓSÁGÁNAK

SZABÁLYRENDELETEI

ÖSSZEGYŰJTÖTTE

BÉKEFFY JENŐ

Mosonvármegye főjegyzője

GYŐR, 1893.

SURÁNYI JÁNOS KÖNYVNYOMDA-INTÉZETÉ.

Szabályrendelet

az iskolák építésénél és berendezésénél egészségügyi tekintetből követendő eljárásról.

1. §. Az iskolaház lehetőleg szabadon és könnyen hozzáférhető helyen álljon, alkalmas környékkel birjon és a hozzávezető utak gondozottak legyenek. — Külseje csinos, belseje pedig czélszerűen berendezett és minden részében tágas legyen, valamint kellő világosság és levegővel birjon.

2. §. Az iskolaház száraz talajon épüljön. Az építkezési hely választásánál kerülendőek: a mocsarak, álló vizek, temetők és trágyarakodó helyek, ugy nemkülönben a levegőt megrontó vagy port okozó iparüzletek szomszédsága, szóval mindaz, mi az egészséget veszélyeztetné. A telek végleges meghatározása csak a hatósági orvos véleménye meghallgatása után történhetik.

3. §. Az építkezés legyen szilárd, a földszinti padozat pinczenélküli épületeknél legalább 0,3 méterrel magasabbra fektetendő az utcza színvonalánál. A ház kapuja és a kapuszín, valamint a folyosók és lépcsők elegendő szélesek legyenek. A főfolyosók 2,0, a lépcsők pedig 1,5 méternél szűkebbre ne építtessenek. Az összes folyosók világosak, a léghuzattól mentesek, mindazonáltal

szükség szerint mindenkor gyorsan szellőzhetők legyenek.

4. §. A lépcsők kőből építendőek, a lépcsőfokok emelkedése 13—15 cm., szélesség pedig emelkedésének megfelelőleg 38—32 cm.-nek kell lenni. Az emeletre vezető lépcső ne folytonosságban és tekervényesen, hanem amennyire lehet, 2—3 fordulattal építtessék és ehhez képest nyugvó helyekkel látandó el. Szabadon függő lépcsők, melyek a szabadon álló oldalon korláttal vannak ellátva, nem alkalmazhatók, hanem a lépcsőfokok mindkét oldalon befalazandók; oly esetben pedig, hol ez kivihetetlen, szabad végükön vasszerkezettel ellátandók. Az iskolaház bejárata, továbbá a lépcsők és tanterem előtt a lábbelik tisztítására megfelelő készülékek helyezendőek el.

5. §. A tanterem úgy rendezendő be, hogy földszinten az ifjabb s az emeleten a korosabb gyermekek helyeztessenek el.

6. §. A tanterem, melynek nagysága a tanulók számától függ, lehetőleg délkeletnek feküdjék. A tanulók száma a 60-at felül nem haladhatja. Egy tanulóra legalább 0·80—1·20 □-méter térfelület jusson.

A tanterem legkisebb 4 s legtöbb 4·5 méternyi magassággal birjanak és 12 méternél hosszabbak ne legyenek.

Egy tanulóra a 3 alsóbb osztályban 5·5, a három felsőbb osztályban pedig 4·5 □-méter levegő jusson. A szoba mélysége az ablakok magasságától függ, kisebb tanterem alakja lehetőleg négyszögű legyen s a mélység a hosszúsághoz úgy arányuljon, mint 3 az 5-höz.

7. §. A fűtés belülfűlő agyagkályhák által eszközendő, a vaskályhák közül csupán a köpenykályhák alkalmazása engedtetik meg. A kályhák a fő ablakokkal

szemben helyezendők el. A kályhaacson és kéményben a záruk alkalmazása tilos.

Minden tanteremben hőmérőt kell alkalmazni és pedig oly helyen, hol a szoba középhőmérsékét jelezze.

A tanterem hőmérséke az előadások tartama alatt 16—20° C.-nál magasabb ne legyen. 16 C. fokon aluli hőmérséknél az iskola-tantermet — tekintet nélkül fekvésére — fűteni kell.

8. §. A szellőző készüléknek olyképpen kell berendezve lenni, hogy ezen kívülről állandóan kellő mennyiségű tiszta és tiszta levegő jusson az iskolába, és hogy az itt volt levegő oly formán vezettessék el, hogy a bent lévők ezen légsere által kellemetlenül ne érintessenek vagy veszélyeztessenek. A szellőzés eszközlése czéljából minden terem az ablakvonalon két bevezető falrészszel látandó el, az ablakokkal szemben pedig a padozat fölött, vagy ha szükséges lenne, a szoba tetőzete alatt ellennyilások alkalmazandók, melyek egy külön légszivó kürtővel hozandók kapcsolatba. Minden szellőztetésre szolgáló nyílásnak tolóretesz vagy szelentyűvel elzárhatónak kell lennie.

A tisztaság fenntartása czéljából előadás után a tanterem, az ajtó és ablakok nyitvatartása mellett szellőztetendő, a padok és egyéb bent lévő tárgyak letör-lendők. A tisztogatás, valamint a fűtéssel egy alkalmas egyén megbizandó, kinek fizetése az évi költségvetésbe felveendő.

Gyermekek alkalmazása ily czélokra tiltatik.

9. §. Az iskolaszobák a világosságot a hosszabb oldalfalak egyikén elhelyezendő ablakon át nyerjék olyképpen, hogy a világosság a tanulókhöz baloldról jöjjön. A terem többi három oldalán ablak ne legyen.

A szemeknek a nap kápráztató fényétől való megóvása tekintetéből függönyök szerzendők be külön a

felső és külön az alsó ablakok részére. A tanító az ablakfüggönyöket a szükséghez képest kezelje, illetve alkalmazza; kedvezőtlen világosság mellett oly tárgyról, mely a szemeket felette igénybe veszi, előadást ne tartson.

A tanterem világos ablaknyílásainak összfelülete, ha az illető oldalfal teljesen szabadon áll, legalább is a szobapadló-felület $\frac{1}{6}$ részével legyen egyenlő; ha pedig az illető oldalröli világosság valamely szomszédos épület által korlátozva van, az ablaknyílások összfelülete a padlófelület $\frac{1}{4}$ részének legyen megfelelő. Az ablaknyílás alsó része az iskolapadozat fölött 80 cm.-nél magasabb nem lehet. Az ablak magassága lehetőleg közel érjen a szoba tetőzetéhez s az ablakok ne kerekdedek, hanem négyszögletűek legyenek. Az ablakoszlopoknak 1.3 m.-nél szélesebbnek lenni nem szabad, s ha a fal jelentékeny vastag, az ablakoszlop vastagsága befelé kellőleg mérséklendő.

Minden tanterem legalább két ablakának felső szárnyai, amennyiben ezek szellőztetési célokra más alkalmas módon nem használtathatnak és be nem rendeztethetnek, — vizirányos tengelyen forgathatók legyenek s e célra a megfelelő készülékekkel láttassanak el, hogy azoknak kinyitása és bezárása alulról tetszés szerint legyen eszközölhető.

10. §. Minthogy az iskolapadok rossz szerkezete a gyermek testének egészséges fejlődését gátolja, azért csakis oly padok szerzendők be, melyek az eziránybani egészség-tani követelményeknek megfelelnek. A padok legfeljebb négy üléssel birjanak és úgy helyeztessenek el, hogy közöttük a gyermekek jobb ellenőrzése végett járatok legyenek. A padok a tanulók nagyságához mérteknek kell lennie. Népiskoláinkba hattéle nagyságu padok szerzendők be, és pedig a következő nézetek szerint:

Az osztály száma	c e n t i m é t e r e k b e n																							
	A test magysága		A padlós magassága		A belső asztalhoz magassága a pad fölött		Distantia		A tábla felső szélének magassága a pad felett		A tábla távolsága az asztal belső szélétől		A könyveszeka mélysége		A könyveszeka függőleges távolsága a belső asztalszéltől		Az ülőhely szélessége		Az asztal hajlási szöge		Az asztal szélessége		Tértség egy gyermek részére a padban	
I.	98—109	30 _o	15 _o	—	15 _o	17 _o	20	10	22 _o	12 _o	45	50												
II.	109—120	33 _o	17 _o	—	17 _o	19 _o	20	10	24 _o	12 _o	45	50												
III.	120—131	36 _o	18 _o	—	18 _o	20 _o	20	10	25 _o	12 _o	45	55												
IV.	131—142	40 _o	20 _o	—	20 _o	22 _o	22	10	27 _o	12 _o	50	55												
V.	142—153	44 _o	21 _o	—	21 _o	23 _o	22	10	28 _o	12 _o	50	60												
VI.	153—164	47 _o	23 _o	—	23 _o	25 _o	22	10	30 _o	12 _o	50	60												

11. §. Az árnyékszékeknek az iskolaházzal fedett folyosó által összeköttetésben levő melléképületben, vagy ha ez lehetséges nem volna, a házon kívül úgy kell elhelyeztetniök, hogy azok a főépülettel egy kiszökélemben legyenek. A hely megválasztásánál az uralkodó szél iránya különösen figyelembe veendő.

Ha az árnyékszékek magában az épületben helyeztetnek el, akkor azok kettős, önmaguktól lezáródó ajtókkal s oly készülékekkel látandók el, hogy a kipárolgás s annak az épületben való elterjedése a lehetőségig megakadályoztassék. Oly helyeken, hol a hulladékok levezetésére szolgáló csatornák nem léteznek, a peczegődör alkalmazható, de ennek az iskolaháztól lehetőleg távoli és vízhatlan mészszel és jó anyagból kell építtetnie és igen jól záródó s legalább 0,3 méternyi vastagságu földréteggel betakart földel kell befödtenie.

Az árnyékszék csöveknek úgy az átszivárgás, mint a befagyástól is menteseknek kell lenniök, s úgy kell hogy alkalmaztassanak, hogy a ház falai tőlük be ne nedvesedjenek. Fénymázos agyagból vagy öntött vasból készült csövek a legajánlatosabbak. Az árnyékszéki ülőhelyek 0,30—0,45 m. magasságban alkalmaztassanak

s minden ülőhelyen csak egy ürüléknyílás helyeztessék el. Az ülőhelyek szélessége legalább 0·8, hossza pedig 1 m.-nyi legyen. A kipárolgás megakadályozása és a gyermekek egészségének megóvása céljából az ürüléknyílásba öntött vasból készített és elzárható kagyló alkalmazandó.

Minden osztály és minden nembeli tanuló részére külön-külön 1—1 ülőhely építtessék és az iskola finövendékei számára elkülönített vizelde állítandó fel. Ennek falazata teljesen sima és a padlózat felett 1·5 m. magasságig vízhatlan anyagból készült legyen. A csatornák kemény kőből állíttassanak elő. Az árnyékszékek és vizeldék szellőzhetőek és világosak legyenek; ajtóí ónmentes festékekkel mázoltassanak be és burkolatai vízhatlan anyagból (cement vagy kőtáblák) készíttessenek.

12. §. Minden iskola jó ivóvízzel és elegendő mennyiségben látandó el. A kut fedett legyen és olyképp helyeztessék el, hogy az a peczegődörtől legalább 10 m. távol legyen, hogy a víznek átszivárgás általi megromlása elháríttassék.

13. §. Az építendő iskolaház tervrajza, valamint újabb iskolatermek tervei, melyek az egészségtan követelményeinek megfelelően készítendőek el, — a hatósághoz mindenkor beterjesztendőek.

A tervrajz felülvizsgálat és véleményezés végett a vármegyei főorvos és kir. tanfelügyelőnek mindenkor kiadandó.

14. §. Új építkezés csakis a vármegyei főorvos és kir. építészeti hivatal, valamint a kir. tanfelügyelő szakvéleménye alapján engedélyezhető.

15. §. Újabb iskolatermek felállításánál, az esetleges átalakításoknál, valamint az egyes berendezési tárgyak beszerzésénél csakis a szabályrendeletben foglalt meghatározások vehetők figyelembe. Egyebekben azonban

az 1888. évi 123./b. ü. szám alatt az építkezéseknél megtartandó biztonsági és egyéb szabályokról alkotott szabályrendelet érintetlenül hagyatik.

16. §. Jelen szabályrendeletnek szigorú betartására valamennyi iskolafentartó hatóság utasittatik.

17. §. Az ezen szabályrendelet ellen vétők vagy cselekvők kihágást követnek el és az 1876. évi XIV. t.-cz. 7. és 11. §§-ai alapján fognak büntettetni. A kiszabott pénzbüntetésekből befolyó összegek közegészségügyi czélokra fordítandók és azon község pénztárát illetik, hol a kihágás elkövettetett.

Az iskola tervének felülvizsgálatára hivatott bizottság (13. és 14. §§) jogosítva van indokolt esetekben a helyi körülmények figyelembevételével a szabályrendeletben foglalt követelményektől részben eltérni.

18. §. Kihágások eseteiben első fokban a járási főszolgabíró, másodfokban az alispán és harmadfokban a belügyi m. kir. ministerium bíraskodik.

Kelt M.-Óvárott, Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának az 1890. évi márczius hó 31-én tartott évnegyedes rendes bizottsági közgyűléséből.

Kiadta: **Mándy Gyula**, tb. főjegyző.

6750.
V./10. sz.

Magyar királyi belügyminister

Ezen szabályrendeletet az 1879. évi XL. t.-cz. 5. §-a alapján ezennel megerősitem. Budapest, 1891. évi január hó 29-én.
P. H. A minister helyett: **Lukács György** s. k. államtitkár.

3.
b. ü. sz.

Kihirdettetett Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának 1891. évi márczius hó 31-én M.-Óvárott tartott évnegyedes rendes közgyűlésében.

Olvasta és kiadta: **Békeffy Jenő**, főjegyző.

Szabályrendelet

a megyei közutak fenntartására felfogadott utkaparók iránt.

1. §. Utkaparónak csak oly egyén nevezhető ki, ki 40 éves korát még nem haladta meg, állami vagy megyei uton legalább egy évig mint napszámos már alkalmazásban volt és ezen idő alatt ugy testi és lelki képességének, mint megbízhatóságának kétségtelen jelét adta. Az utkaparók személyzeti létszámát a megyei törvényhatóság rendszerint az évi uti költségelőirányzat alkalmával állapítja meg és ezen létszám fele része 16 frtnyi, fele része pedig 14 frtnyi havi bérben részesítendő, mely havi bér utólagos havi részletekben adandó ki.

2. §. Az utkaparót a vármegye alispánja az 1890. évi I. t. cz. 20. §. 9. pontja értelmében és az államépítészeti hivatal főnökének meghallgatásával nevezi ki és annak kinevezéséről a kir. államépítészeti hivatal főnöke az $\frac{1}{2}$. alatt csatolt minta szerint bizonyítványt (l. 207. oldal) állit ki, mely bizonyítvány az utkaparó által jól megőrizendő.

3. §. Az utkaparó az illető utmesternek van közvetlenül alárendelve, annak utasításait s rendeleteit tehát mindenkor pontosan és ellenszegülés nélkül teljesíteni tartozik. Az utmester az alárendelt utkaparóiról minősítési táblázatot vezet és annak egy példányát minden év végén nyilvántartás végett a kir. államépítészeti hivatalnak beterjeszteni köteles.

4. §. Az utkaparó a kezelésére bizott utrész mellett vagy annak közelében köteles lakni és ekként felvett lakását előző bejelentés és felsőbb engedelem nélkül meg nem változtathatja.

/.

N. N......**-nek.**

Mosonvármegye alispánja.....évi.....hó
 .....-án.....szám alatt kelt rendeletével Önt megyei
 utkaparónak.....frt havi bérrel kinevezte, mely bér a
 mai naptól kezdve utólagos havi részletekben ki fog fizet-
 tetni, miről czímet azzal értesitem, hogy ezen minőségében
 közvetlenül N. N. utmester alá rendeltetik, kitől a további
 intézkedéseket veendi.

Kelt stb.

---

mosonvármegyei m. kir. államépítészeti
 hivatal főnöke.

5. §. Az utkaparó a reá bízott szerszámokat gondosan megőrizni tartozik. Szigoruan tilos azokat magán vagy idegen czélokra használni vagy bárkinek kikölcsönözni, az elromlott szerszámokra az illető utmestert azonnal figyelmeztetni s azokat neki átadni köteles.

6. §. Az utkaparó köteles, a déli órát s az éjjeli időt kivéve, szüntelen a reá bízott utrészen lenni és az ut-ápolásra szükséges rendet, vagy az utmester által kiválónan meghagyott munkálatokat teljesíteni.

Rendesen tartozik, nevezetesen: az utról a hordalékot, szemetet letisztítani s a kavicspályáról a sarat vagy port lehuzni, kisebb hófuvásokat eltakarítani, az utról az esővizet azonnal levezetni, az ut padkáit tisztán tartani, lenyesni, vagy ha kell, feltöltögetni, köteles továbbá az uton szanaszét heverő köveket összeszedni és rakásra hordani; a nagyobb köveket aprózni, az ut-töltés oldaláról a fűvet lekaszálni, a gyepek sűrűségét akadályozó növényzetet eltávolítani, az oldalakon történt sérüléseket azonnal helyreállítani s gyepanttal beborítani, az ut árkait tisztán tartani s belőlük a víz-lefolyást akadályozó tárgyakat vagy növényzetet eltávolítani, továbbá köteles az ut mellé ültetett fákra vigyázni, azokat sérülések ellen óvni, száraz időben körülöttük a földet kapálni, a fákat tisztán tartani és locsolni, egyes hiányzó fák helyett újakat ültetetni s általában a fák tenyészését elősegíteni; amennyiben mindezen munkálatokat egymaga nem végezhetné, kellő számú napszámosok rendeltetnek melléje.

7. §. Az utkaparó köteles a kavicspályán támadt mélyedéseket és kerékvágásokat szüntelenül az utmestertől nyert utasítások szerint a kavicskészletből kijavítani: az utpadkákon levő kátyukat és kerékvágásokat pedig folytonosan kiegyengetni.

8. §. Az utkaparó tartozik az ut vonalán levő mül-

tárgyakat folytonos szemle alatt tartani, azokat minden nagyobb esőzés után, de legalább minden hónapban egyszer alaposan megvizsgálni és az észrevett legkisebb hiányokra vagy sérülésekre az utmestert figyelmeztetni.

A műtárgyak be- és kifolyásainál a fűvet vagy gázt eltávolítani és arra ügyelni, hogy a viznek lefolyása a hidak nyílásaiba hordott kövek, gáz vagy egyéb tárgyak által ne akadályoztassék. Ha egyes műtárgyaknál olynemű rongálások állanak elő, melyek a közlekedésre veszélyesek, kötelessége az utkaparónak ezekre a közlekedő közönséget alkalmas jelek felállításával vagy a sérült résznek ideiglenes elkerítése által figyelmeztetni és ez iránt azonnal jelentést tenni.

9. §. Az uton netán támadt elemi károkat köteles tehetsége szerint azonnal helyreállítani, mindenesetre azonban az utmesternek bejelenteni.

10. §. Köteles az utkaparó a közmunka-szolgálmány pontos teljesítésére felvigyázni, s ha annak közvetlen vezetésével is lenne megbizva, azt lelkiismeretesen teljesíteni.

11. §. Az utkaparó tartozik a kaviesszállításokra felügyelni és minden netán észrevett hiányt vagy visszaélést az utmesternek azonnal följelenteni.

12. §. Nem szabad az utkaparónak nappali idejét semmiféle néven nevezhető magán szolgálatra használni, ellenben tartozik az utmester által neki kézbesített leveleket vagy irományokat s egyéb a szolgálathoz tartozó tárgyakat a következő utkaparó útján tovább az illető helyre juttatni.

13. §. Az utkaparó köteles az utazók irányában magát illendően viselni, őket utazásaikban nem akadályozni, hanem inkább elősegíteni, különösen pedig a kir. posta- vagy egyéb kocsikat s fuvarokat, ha a szükség úgy

hozza magával, közvetlen és készséges segítségével támogatni.

14. §. Ha valamely utkaparó súlyosabb beszámítás alá nem eső szabályellenességet vagy mulasztást követ el, az államépítészeti hivatal főnökének jogában áll őt 5 frtig terjedő pénzbírsággal sújtani. E bírságlevonások olyképen teljesítendőek, hogy a bírságösszeg mindig a mulasztást követő hó elsejétől járó fizetésből levonandó.

15. §. Az esetben, ha az utkaparó szolgálatban súlyosabb beszámítás alá eső oly szabályellenességet követne el, hogy annak szolgálatbóli elbocsátása szükségesnek mutatkoznék az államépítészeti hivatal főnökének meghallgatása mellett a megye alispánja az elbocsátást kimondja.

A megye alispánja által hozott ezen határozat ellen az utkaparó részéről felfolyamodásnak helye nincs.

16. §. Ha az utkaparó birói ítélettel hivatalvesztésben marasztaltatik el, a vármegye alispánja az ítéletnek jogerőre emelkedése után az utkaparót — hivatkozással a birói ítéletre — a szolgálatból elbocsátja, mi ellen az utkaparó felebbezéssel nem élhet.

17. §. Ha az utkaparó szolgálatában munkaképtelenné válik, az utalap terhére, teljes vagyontalansága esetében évi segélydíjban, özvegye vagy árvái ugyanily körülmények közt végkielégítésben részesíthetők, ami iránt az 1890. évi I. t.-cz. 18. §-ának 7. pontja értelmében a megyei törvényhatóság közgyűlése esetről esetre intézkedik.

18. §. Az utkaparó az 1890. évi I. t.-cz. 147. §-a értelmében mint utrendőri közegnek kötelessége, ha utrendőri kihágást tapasztal, azt lehetőleg megakadályozni és arról az utmesternek, szükség esetén az illető községi előljárásnak azonnal jelentést tenni.

A fent hivatolt t.-cz. 148. §-a szerint az esküt az illető községi főszolgabirónál teszi le.

19. §. Átmeneti intézkedéskép a jelenleg szolgálatban levő utkaparók állásaikban a megye alispánja által megerősítendő és jelenleg huzott 15 frtnyi havi bérükben meghagyandók lesznek. Az 1. §-ban megállapított két fokozatu fizetés csak fokozatosan lesz életbeléptetendő, amennyiben a fennálló utkaparói állomások megüresedése és újbóli betöltése vagy egész új utkaparói állások felállítása válna szükségessé.

Kelt M.-Óvárott, Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának az 1890. évi december 29-én tartott üléséből.

Kiadta: **Békeffy Jenő** s. k., főjegyző.

26820. szám.

„Jóváhagyom.“ Budapest, 1891. május hó 15-én.

(P. H.)

Baross s. k.

XLIV.

Szabályrendelet

a vármegye törvényhatósági utmestereinek szolgálati viszonyairól, minősítéséről és hivatalos teendőiről.

1. §. A törvényhatósági utmestereket az 1890. évi I. t.-cz. 17. §-a értelmében, az alispán meghallgatásával, élethossziglan a főispán nevezi ki. Kinevezés előtt az üresedésben levő utmesteri állásra pályázat hirdetendő s a hirdetmény a törvényhatóság területén megjelenő egyik helyi lapban közzeendő.

Az utmesteri kinevezéseknél a kiszolgált altisztek alkalmazásáról szóló 1873. évi II. t.-cz. s különösen 4. §-ának b) pontjában foglalt szabály szem előtt tartandó.

A kinevezés rendszerint ideiglenes s az illető utmester állásában csak akkor lesz véglegesítve, ha a szabályszerű képességi vizsgát letette, mire rendesen egyévi határidő tüzetik ki.

2. §. A törvényhatósági utmesterek műszaki szolgálat szempontjából a vármegyei államépítészeti hivatalnak, a közutak közigazgatásának egyéb ágára nézve az illetékes járási főszolgabírónak vannak alárendelve; kötelesek ennél fogva azoknak a szolgálatra vonatkozó rendeleteit felelősség terhe alatt teljesíteni; valamint azok utasításaihoz szorosán alkalmazkodni.

Jelentéseiket közvetlenül az államépítészeti hivatalhoz és a járási főszolgabíróhoz intézik és tartoznak a kezelésük és felügyeletük alá tartozó utvonalon előfordult minden fontosabb eseményről, valamint a közlekedés állandósága, fentartása és biztonsága érdekében szükséges intézkedésekre nézve az államépítészeti hivatalhoz és az illetékes főszolgabíróhoz írásbeli jelentést tenni.

A vármegyei utmesterek száma négyben állapittatik meg, még pedig kettő M.-Óvár, egy Valla és egy Nezsider lakhelylyel; mind a négy állomás évi 40 frt lakbérrel és 360 frt fizetéssel van egybekapcsolva.

Évi utiátalány a törvényhatósági közutak minden kilométerje után kiépített közutaknál 3 frt 30 kr, azaz három forint 30 kr; kiépítettlen közutaknál pedig 1 frt 65 kr., azaz egy forint 65 krban állapittatik meg.

Az utmester gondozására bizott közutakat, illetve azok hosszát az államépítészeti hivatal állapítja meg.

Az utmesterek a törvényhatósági segéd- és kezelőszemélyzethez tartoznak, és rendkívüli erőmegfeszítést igénylő vagy rendes feladatuk körén kívül eső szolgálat teljesítéseért napi 50 kr, azaz ötven krajczárnyi ellátási pótlékban részesülhetnek, mi iránt az államépítészeti hivatal javaslatára az alispán határoz.

3. §. A törvényhatósági utmester tartozik a szabályszerű képességi vizsgát letenni, mely alkalommal általa igazolandó, hogy :

1-ször, a magyar nyelvet szóval és írásban bírja és valamely tényállásról szabatos jegyzőkönyvet képes szerkeszteni ;

2-szor, az elemi szám- és mértanból annyi ismerettel bír, hogy a négy műveletet, tört- és tizedes számokkal, szabatosan végrehajtani, egyszerű sokszögek területét, továbbá a hasábok és gulák köbtartalmát kiszámítani képes ;

3-szor a méter, hossz-terület — köb- és sulymértékeket ismeri ;

4-szer a rajzolásban annyi jártassággal bír, hogy kisebb terepek és építményekről hű rajzot készíteni képes ;

5-ször a kavicsolt utak fentartásánál előforduló munkák, nevezetesen az építéshez használni szokott anyagok főbb tulajdonait, a mész-habares és beton készítési módját, továbbá a fa- és falkötések főbb szabályait ismeri, s hogy a fedő anyag minőségének, beágyazási módjának s az utpálya rendszeres fentartási módjának ismeretével bír.

Az utmesteri képességi vizsgánál figyelembe veendő a fennállott közmunka- és közlekedésügyi m. kir. miniszter ur rendelete alapján a m. k. állami utmesterek részére kiadott kézikönyvben az utak fentartására és kezelésére nézve foglaltak, nemkülönbben tárgyai a képességi vizsgának a közutak és vámokról szóló 1890. évi I. t.-cz.-nek az utmesterekre tartozó részei, és az ez irányban kiadott törvényhatósági utasítások és szabályrendeletek.

Az utmesteri képességi vizsgát, a vármegye alispánjának elnöklete alatt, a kerületi kir. felügyelő, az épi-

tészeti hivatal főnöke és a törvényhatósági közmunka- és közlekedési ügyek előadójából álló bizottság tartja meg; arról jegyzőkönyvet vesz fel, melyben igazolja, hogy az illető utmestert képesítettnek találta-e vagy sem; s a képesített utmesternek a vizsga letételéről egy forintos bélyeggel ellátott bizonyítványt állit ki.

A vizsga szóbeli és írásbeli, melynek letehetése iránt a kérvények az alispánhoz nyújtandók be.

A kir. állam-utmesterek által letett képességi vizsga a vármegyében is érvénynyel bír, ily esetben azonban a kinevezett utmester kötelezhető, hogy a törvényhatóság területén lévő és az 1890. évi I. t.-cz. alapján hozott szabályrendeletekből pótvizsgát tegyen.

4. §. Minden esetben, midőn valamely utmester szolgálatának teljesítésében, akár betegség, akár szabadságolás vagy más ok miatt akadályoztatik, szabályszerű helyettesítés szükséges.

A helyettesítéssel rendszerint a szomszédos utmester bizatik meg.

A törvényhatósági utmestereknek az államépítészeti hivatal főnöke évenként egy hétre, hosszabb időre terjedő szabadságidőt pedig az államépítészeti hivatal javaslatára az alispán engedélyezi.

A törvényhatósági utmesternek székhelye az alispán előterjesztése alapján a kinevezési okmányban állapittatik meg. A szolgálati állomás felcserélését, valamint az áthelyezést az államépítészeti hivatal javaslatára az alispán engedélyezi.

5. §. Az ideiglenesen vagy végleg kinevezett törvényhatósági utmester, tartozik az 1890. évi I. t.-cz. 148. §-ában előirt esküt az alispán előtt letenni.

Az utmester minden cselekménye és mulasztása, valamint felelőssége, továbbá a fegyelmi vizsgálat és eljárás tekintetében, a törvényhatósági szolgálatra nézve fennálló törvények és szabályok mérvadóik.

Az 1890. évi I. t.-cz. 19. §-a utolsó kikezdése és 20. §-a 7. pontja megfelelően alkalmazást nyernek.

6. §. Nyugdíj ellátás tekintetében a törvényhatósági utmester és családja a törvényhatóság által 1890. évi december hó 29-én 437. sz. a. hozott és a belügyminiszter ur által 1891. évi január hó 26-án 6048. sz. a. jóváhagyott nyugdíjszabály határozmányai alá esik.

A törvényhatósági utmester nyugdíjképessége végleges kinevezésének napjától kezdődik, miért is a főispáni végleges kinevezési okmány mindenkor a véglegesen kinevezett utmester által az alispánnak az eskü letétele végett és azon czélból, hogy a nyugdíjszabályzat értelmében a további intézkedéseket megtehesse, — haladéktalanul bemutatandó.

7. §. A törvényhatósági utmesternek feladata a gondviselésére bízott utvonalakra és tartozékaira közvetlenül szigoru felügyeletet gyakorolni s azon helyen, mely számára a kinevezési okmányban vagy későbbi rendeletben kijelöltetett, — lakni.

A törvényhatósági utmesternek közvetlenül alá vannak rendelve a vonalain alkalmazott utkaparók, minélfogvatartoznak: azokatszolgálatukra oktatni, abban vezetni és utasítani, reájuk felügyelni, az utkaparók munkakönyveibe az azok által teljesítendő munkafeladványokat bevezetni, azok mikénti teljesítésére a kellő utasítást és utbaigazítást megadni és ellenőrizni, valjon a munkakönyvekbe bevezetett feladatuk tényleg s miként teljesített.

Az utkaparók által teljesítendő munkák a kiépített utszakaszokon hétről-hétre, a ki nem épített szakaszokon pedig két hétről—két hétre állapítandók meg és a törvényhatósági közutaknak beutazása alkalmával jegyzendők be a munkakönyvbe s ugyanakkor ellenőrizendők a teljesített munkák, a megelőző időt illetőleg.

Az utkaparókkal tartozik az utmester emberségesen bánni; őket magán czéljaira használni tiltva van.

VÁROSI-...
2*
Mozgathatóság

8. §. Kötelessége az utmesternek a gondozására bizottt kiépített utvonalokat hetenkint legalább egyszer, a ki nem építettek pedig havonként legalább kétszer bejárni a folyamatban levő helyreállítási munkálatokra felügyelni, azokat vezetni, a talált sérülések vagy hiányok helyreállítása iránt azonnal intézkedni, vagy a szükséges helyreállítások iránt a kir. államépítészeti hivatalnak haladéktalanul írásbeli jelentését megtenni, műszaki tervezeteket s költségvetéseket készíteni s azokat az építészeti hivatalhoz beterjeszteni, egyébként pedig köteles akkor, midőn fontosabb utfentartási munkák teljesíttetnek vagy műtárgyak javíttatnak, avagy újból építtetnek, a helyszínén jelen lenni, az utról ilyenkor tehát csak az esetben lehet távol, ha az az építészeti hivatal főnöke által megengedtetik, mely esetben szolgálata egyéb teendőinek mikénti és kiáltali ellátása iránt az építészeti hivatal főnöke határoz.

9. §. Köteles a törvényhatósági utmester a kavicsszállításra szigoruan felügyelni, hogy az szerződés szerűleg történjék, tartozik a kavicsszállításra meghatározott helyet kijelölni és felügyelni, hogy az előirt minőségű kavics szállíttassék, hogy az tisztán átrostálva, vagy kellően megaprózva és a megállapított teljes köbméert tartalmazó rakásokban az illető helyeken felhalmozva legyen.

Ezen okból az utmesterek évenként a kavics felosztási kimutatásokkal az államépítészeti hivatal által idejekorán ellátandók; különösen szigoruan ellenőriznie kell azt, hogy a felosztási kimutatásokban megállapított mennyiségű és minőségű fedanyagot a vállalkozók, vagy a természetbeni közmunkát végezni köteles — közmunka kötelesek — a megállapított határidőre s az előirt mérvben hiány nélkül szállítsák ki.

Ha valamely hiányt venne észre, tartozik azt azonnal kipótoltatni, s ha ez iránti közvetlen intézkedése siker-

telen maradna, az államépítészeti hivatalhoz azonnal írásbeli jelentést tenni.

Köteles a törvényhatósági utmester a gondozására bízott közutakat a portól, sártól és hordaléktól mindenkor tisztán tartani és a szükséges kijavításokat, valamint a hó- és esőviz azonnali levezetését eszközöltetni, a kaviccsolásnál a legnagyobb takarékossgot szem előtt tartani és szigoruan felügyelni arra, hogy az jól és célszerűen történjék.

Köteles továbbá az ut árkait, padkáit oldalrészeit folytonosan jókarban tartani, s az azokon szükséges kijavításokat eszközöltetni. Köteles a közutakon levő műtárgyakat minden záporosó után, de legalább minden hónapban egyszer, szigoru vizsgálat alá venni és azok nyilásait minden gaz, fű, fa és egyéb hordaléktól tisztán tartani, továbbá az azokon észrevett csekélyebb hiányokat azonnal az utkaparókkal kijavíttatni. nagyobbakat pedig felvenni, kijavításukról tervet és költségvetést készíteni és mindezekről az államépítészeti hivatalnak azonnal írásbeli jelentést tenni. Ha a gondozására bízott valamely építmény vagy egyéb kiválóbb munka állandó vezetésével megbízatik, ezt köteles külön díjazásra való igény nélkül, pontosan és szorgalommal teljesíteni.

11. §. A törvényhatósági utmester tartozik a reábi-zott és nála őrizetben levő, vagy az alárendelt utkaparók közt kiosztott utépitési szerszámokra gondosan felügyelni és azokról rendes leltárt vezetni, továbbá a vidéken könnyen és olcsón kezelhető kavics-telepek, vagy kőbányák találhatása végett alkalmilag tudakozódni, kutatásokat tenni és arról az államépítészeti hivaltal azonnal értesíteni.

12. §. Ha a törvényhatósági közutakon végrehaj-tandó valamely munkánál a távirdavezeték utban áll,

e körülményt köteles az utmester a munkák foganatosítása előtt, az államépítészeti hivatalnak bejelenteni.

13. §. Köteles a törvényhatósági közutak mentén ültetett vagy ültetendő fasorokra felügyelni, azokat ápolni, a hiányok pótlásáról s e célra alkalmas faiskoláról gondoskodni.

Ha pedig a törvényhatósági közutak mentén már fasorok vannak, ügyelnie kell arra, hogy a távirдавезетékek érdekében szükséges legalyzások az államépítészeti hivatal részéről nyert utasítások szerint az utkaparók által végeztessenek oly módon, hogy az élő fák galyai és a távirдавезетék közt egy méternyi űr maradjon.

A fák legalyzása évenként egyszer eszközendő.

14. §. Általában véve köteles az utmester a gondozására bízott közutak jókarban tartását előmozdítandó, minden tényezőről gondoskodni, a közutat mindenkor biztosan járható állapotban tartani; minden kártételről, különösen pedig az elemi események által okozott károk helyreállítása céljából, az államépítészeti hivatalnak haladéktalanul írásbeli jelentést tenni.

A közutak és vámokról szóló 1890. évi I. t.-cz. büntető határozmányait tanulmányozni, azokba az utkaparókat oktatni és ezen törvény 150. §-a értelmében az utrendőrségi eseményekről és kihágásokról a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur ő Nagyméltóságának 1890. évi 47160. sz. a. kelt rendeletével megállapított s jelen szabályzathoz fűzött minta szerinti jegyzőkönyvet vezetni s azokat láttamozás végett, az idézett törvényben megállapított időben az illető tisztviselőknek bemutatni és előfordult kihágásokról a körülmények részletes előadásával az illetékes közigazgatási hatósághoz a lehető legrövidebb idő alatt jelentést tenni.

15. §. Oly esetekben, midőn a közlekedés valamely közut-szakaszon és műtárgyon a biztonság érdekében

vagy építkezés foganatosítása czéljából beszűntetendő, vagy csak bizonyos feltételek vagy rendszabályok mellett engedhető meg, tartozik az utmester erről az építészeti hivatalnak azonnal írásbeli jelentést tenni s attól a teendőkre nézve utasítást kérni.

Rendkívüli s sürgős esetekben ez irányban az utmester saját felelősségére ideiglenesen intézkedhetik.

A közlekedés beszűntetése vagy korlátozása, az utszakasz vagy műtárgyon korlátokkal vagy egyéb módon megfelelően jelzendő. A tett intézkedésről a szomszédos községek előljáróságai az utmester által közvetlenül értesítendőek s a járási főszolgabírónak jelentés teendő.

16. §. A törvényhatósági utmesterek kötelesek rendes foglalkozási könyvet vezetni; abba a nyert rendeleteket, valamint az általa tett jelentéseket stb. beiktatni s a hivatalos iratokat megőrizni.

Kelt M.-Óvárott, Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának az 1891. évi márcziushó 31-én tartott évnegyedes rendes közgyűléséből.

Kiadta: **Békeffy Jenő** főjegyző.

34694.
1. zs.

Jóváhagyom azzal, hogy a 9. §. 5-ik bekezdésének 4-ik sorát „műtárgyakat“ szóval kiegészítettem. Budapest, 1891. juniushó 8-án.

P. H.

Baross s. k.,

kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

XLV.

144. 1890.
b. ü.

Szabályrendelet

a dögterek és gyepmesterségről.

I. Az 1888: VII. t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 60. §-a rendelkezéséhez képest tartozik minden község és ettől nagyobb távolságra eső uroda-

lom, dögtérrel kijelölni s azt kerítéssel vagy élő sövény-nyel körülvétni.

A dögtér helye a helységtől, közlekedési utaktól, legelőktől és kutaktól távolabb jelölendő ki, és ha más-képen nem lehet, kisajátítás útján szerzendő meg.

II. A dögterek felügyelete és jókarban tartása, úgy, hogy hozzájuk állat ne férhessen, a községi előljáróságok feladatát képezi (1888 : VII. t.-cz. 126. § i pont).

III. A dögök megsemmisítése, a döggyödrök megnyitások stb. iránt az 1888 : VII. t.-cz. végrehajtásáról szóló utasítás 66—69. §§-ai intézkednek.

IV. Mosonvármegye területén — a jelenleg fennálló telepekhez képest — 5 gyepmesteri telep létesítetik, és pedig :

a) *Mosonyban*, melyhez Tarcsa és Tétény község kivételével az összes m.-óvári járásbeli községek tartoznak, és melyhez még a rajkai járásból Hegyeshalom és Kiliti községe is beosztatik.

b) *Köpcsényben*, melyhez Hegyeshalom, Kiliti és Miklósfalu község kivételével a rajkai járásbeli többi községek tartoznak.

c) *Pomogyon*: Pomogy, Valla, Bánfalu, Alsó-Illmitz, Felső-Illmitz nezsideri és Tarcsa, Tétény m.-óvári járásbeli községekkel.

d) *Féltoronyban*: Féltorony, Barátfalu, Boldogasszony, Szt.-András, Pátfalva nezsideri és Miklósfalu rajkai járásbeli községekkel.

e) *Nezsideren*: Nezsider, Védény, Gálos, Nyulas, Cs.-Kőbánya, Királyudvar, Bruck-Ujfalu, Párndorf, Ujfalu és Lajtafalu nezsideri járásbeli községekkel.

V. A gyepmesteri telep helyének megválasztása tekintetében a dögtér terére vonatkozó feltételek állanak; felállításához az ipartörvény értelmében megszerzendő telepengedély szükséges, a telep helyének kijelölésénél az elsőfoku iparhatóság a köz- és állategészség-

ügy szakközegeit az állategészségügyi törvény végrehajtási utasítás 41. §. és az ipartörvény 25—30. §§. értelmében meghallgatni köteles.

VI. A gyepmesterség teendőivel az illető járási főszolgabíró csak oly egyént bízhat meg, ki az abban való jártasságát egyévi gyakorlatról szóló hiteles bizonyítvánnyal igazolni képes, és a telep létesítése s felszereléséhez szükséges feltételeknek mindenben megfelelni tud. Ezen feltételek a hatóságnál bejelentendő esetleges üzletvezető által is betartandók.

VII. A telep felszereléséhez következők szükségesek: a nyuzásra alkalmas szín; a bőrök szárítására egy elzárható helyiség; a veszettség gyanujában álló kutyák elhelyezésére vasketreczek és a dögök szállítására bádogtartálylyal ellátott szekér. Azonkívül ott mindenkor elegendő mennyiségű fertőtlenítő szernek (karbolsav) kell készletben lennie. A dögök szállítására használt lovakat külön istállóban kell tartani és azokat más hasznos házi állattal együtt legeltetni nem szabad (állategészségügyi végrehajtási utasítás 62. §).

VIII. A gyepmester teendői:

- a) kóbor kutyákat befog;
- b) dögöket kiszállit a dögterre s azokat szabályszerűen elássa, illetve amennyiben a törvény határozatai megengedik, lenyuzza;
- c) állatok kiirtására hivatalból kirendelhető;
- d) jegyzéket vezet az átvett állatokról és dögökről (állategészségügyi végrehajtási utasítás (66. §);
- e) a gyepmester vagy alkalmazottjai minden eljárásukban az állatok kinzásától tartózkodni kötelesek, ellenkező esetben az 1879. évi 40. t.-cz. 86. §-ában jelzett büntetés fog ellenük alkalmaztatni.

IX. A gyepmesterek közvetlenül az illető járás főszolgabírájának, illetve a kerületi, állami és a vármegyei

állatorvosnak vannak alárendelve. Kötelesek azonban a kör-, illetőleg községi állatorvosok és a községi előljáróság felhívására is eljárni és az előbb nevezettek utasításait lelkiismeretesen betartani.

X. A gyepmester alkalmaztatása előtt teendőinek pontos és lelkiismeretes ellátására fogadalmat tesz, mely írásba foglalandó és a gyepmester által aláírva, illetve kezevonásával ellátva a helyi hatóság irattárában elhelyezendő (állategészségügyi utasítás 64. §).

XI. A gyepmester köteles minden tudomására jött belső megbetegedésről és elhullásról, valamint a veszettségről gyanus állatokról is a községi előljáróságnak jelentést tenni.

XII. Belső betegség következtében elhullott nagyobb állatnak lenyuzása csak a gyepmesternek van megengedve, ki is azt a károsult tulajdonos vagy az előljáróság felhívására azonnal a dögtérre szállítani köteles; ellenben a lépfene, veszettség, továbbá takonykór és bőrféreg következtében elhullott állatok az 1888. évi VII. t. cz. 62—71—77. §§-ai értelmében csakis állatorvos jelenlétében történt bonczolás után takaríthatók el.

Külső sérülés és véletlen baleset által elhullott állatok lenyuzása s eltakarítása ezen szakasz rendelkezése alá nem esik, miből kifolyólag tehát dögnyuzással s eltakarítással az említett esetek kivételével a gyepmesteren és alkalmazottjain kívül másnak foglalkoznia nem szabad; ellenkező esetben az illető 1—50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel fog sujtatni.

XIII. A gyepmester köteles a kerületéhez tartozó községekben a járási hatóság rendeletére időről időre a kóbor harapós, avagy az előirt bárczával el nem látott ebek összefogására megjelenni. Az összefogásoknál dróthurok alkalmazandók és a lebunkózás avagy lelövés csakis 8 nap mulva a gyepmesteri telepen eszközölhető.

XIV. A gyepmester mellé ily összefogások alkalmával a községi előjáróság részéről mindenkor egy rendőri közeg vagy előjárósági tag kirendelendő, ki is a befogott avagy elpusztított állatok számáról a gyepmesternek elismervényt ad. Az ily portyázások alkalmával befogott ebek egy előjárósági tag jelenlétében az előző szakaszban kitűzött 8 nap leteltével a gyepmesteri telepen semmisítendők meg.

XV. A veszettség fellépte alkalmával befogott ebek közül csakis a már veszettnek felismertek ölelhetnek meg; a veszettség gyanuja alatt vagy veszett eb által megmart állatok ellenben a kellő óvrendszabályok alkalmazása mellett felügyelet alá helyezendők.

XVI. A gyepmester köteles, hogy ha egy kidobott dögtestről értesítést vesz, vagy ha a kóbor ebek összefogása végett a községekben jár és bárhol dögtestet talál, azt a községi dögtérre szállítani, ott elásni és erről a községi előjáróságot értesíteni. Semmiféle elhullott állatnak nem szabad eláztatlanul maradni, vagy folyóba avagy patakba dobni. Az elásás költségeit, az állattulajdonos, vagy ha ez egyáltalán kipuhatható nem volna, azon község pénztára tartozik viselni, melynek határában a dög találtatott.

XVII. A lépfene, veszettség, valamint takonykór és bőrféreg, továbbá a sertésorbáncz következtében elhullott állatok bőre az 1888. évi VII. t.-cz. 61—70, 75—101. §§-ai értelmében megsemmisítendő; a ragadós száj- és körömfájás, valamint a ragadós tüdőlob, juhhimlő és rühkórban szenvedett állatok bőre ellenben az idézett törvény 79., 84., 89. és 99. §-a szerint csak megfelelő fertőtlenítés után hozható forgalomba.

Minden, a fenti ragadós kórban nem szenvedett és elhullott vagy kiirtott állat bőre azonban a tulajdonosé

marad, melynek ellenében a gyepmestert, a nyuzás és eltakarításért az alább felsorolt díjak megilletik.

XVIII. Az állati hulladékok eladásánál következő szabályok tartandók be, u. m.

Nem ragályos betegségben elhullott állatok husa, zsirja s egyéb hulladékai, a mennyiben hatóságilag közfogyasztásra nem bocsáttatnak, ipari célokra felhasználhatók, ellenben ragályos betegségben elhullott állatok husa, zsirja s hulladéka azonnal használhatatlanná teendő és elásandó.

XIX. A gyepmester az állategészségi rendőri szempontból általa teljesítendő munkákért a következő díjakat szedheti a magánfelektől, úgymint:

1. Egy elhullott vagy lebunkózott lónak, szarvasmarhának, szamárnak a dögtérre leendő szállításáért a gyepmester székhelyén 50 kr, vidéken 1 frt.

2. Egy lónak, szarvasmarhának, szamárnak lefejtéseért és elásatásáért a szállítási díjakon kívül 1 frt 50 kr.

3. Egy elhullott avagy lebunkózott csikónak, borjunak, sertésnek, kecske vagy birkának a dögtérre leendő szállításáért helyben 30 kr, vidéken 50 kr.

4. A 3. pontban említett állatok lefejtéseért és elásatásáért 1 frt.

5. Egy veszett, harapós vagy aggályos bajban szenvedő kutyának a gyepmesteri helyiségbe leendő szállításáért, történjék ezen szállítás akár hivatalból, akár a tulajdonos kívánságára, helyben 50 kr, vidéken 1 frt.

6. Egy védjeggyel el nem látott kutyának valamint a kóbor kutyáknak a gyepmesteri helyiségbe leendő szállításáért akár hivatalos meghagyás, akár elfogás tolytán 20 krt.

7. Az 5-ik és 6-ik pont eseteiben vagy a tulajdonos

által megfigyelés végett hozzáadott kutya eltartása, ápolása és megfigyelésért naponként 20 krt.

A gyepmesteri helyiségben elhullott vagy elemésztett minden kutya után a rekesznek fertőtlenítéseért és helyreállításaért, valamint az állat elásásáért 50 krt.

XX. Ha a gyepmester felhívás folytán a kutyáknak időnkinti összefogása céljából portyázik, annak a fenti egyes felek által fizetendő díjakon kívül a községi pénztárból helyben 50 kr, és vidéken 1 frt jár.

XXI. Azon gyepmester, ki az ezen szabályrendeletben megszabott díjszabályt megszegi, úgy nemkülönb az ezen szabályrendeletben érintett egyéb rendelkezések ellen vétők rendőri kihágást követnek el és a mennyiben nem az 1884. évi 17. t.-cz. 158. §-a, illetve az 1888. évi VII. t.-cz. 154. §j) pontja alapján büntetendő, 1—50 frtig terjedhető pénzbüntetés, behajthatlanság esetében megfelelő elzárással sujtandók.

XXII. Kihágások esetében eljárnak:

a) ezen szabályrendelet ellen elkövetett kihágások esetében: első fokban a járási főszolgabírák, másodfokban a vármegye alispánja, harmadfokban pedig a belügyi m. k. miniszterium.

b) az 1884. évi XVII. t.-cz. 158. § c) pontjában ütköző kihágások esetében harmadfokban a kereskedelemügyi m. k. miniszterium, és

c) az 1888. VII. t.-cz.-be ütköző kihágások esetében harmadfokban a földmivélsügyi m. k. miniszterium.

XXIII. Azok, kik a gyepmesterséget ezen szabályrendelet életbeléptetése előtt szerzett jogosítvány alapján gyakorolják, ezen szabályrendelet határozatait szintén megtartani kötelesek.

Kelt M. Óvárott, Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának az 1891. évi márczius hó 31-én tartott évnegyedes rendes közgyűléséből.

Kiadta: **Békeffy Jenő** főjegyző.

37864.

V-10

M. kir. belügyminister.

Ezen szabályrendeletet az 1879: XL. t.-cz. 5. §-a alapján ezennel megerősitem. Budapesten, 1891. évi május hó 25. én.

A miniszter helyett: **Lukács György** s. k. államtitkár.

19. sz. 1891.
b. ú.

LXVI.

Szabályrendelet

a kéményseprési iparról.

1. §. Kéményseprés-ipar gyakorlására nem nyerhet engedélyt oly egyén, a ki képesítését az 1884. évi XVII. t.-cz. 4. §-a értelmében kimutatni nem képes, gyujtogatásért vagy tűzvész okozásáért büntetve volt és a hatóság előtt mint iszákos ismeretes.

2. §. A kéményseprési ipar gyakorlása munkakerülethez köttetik és e czélból Mosonvármegye törv. hatósága, tekintettel az illető iparosok által szerzett jogaikra, három kerületre osztatik, u. m.:

I. kerület: M.-Óvár, Lucsony, Halászi, Feketeerdő, Arak, Kálnok, Kiliti, Püski, Remete, Darnó, Zselyi, Kisbodak, Lipót, M.-Kimle, Bezenye, Rajka, Oroszvár, Csúny, N.-Járfalu, Horvát-Járfalu, Körtvélyes, Köpcsény, Nemesvölgy, Levél, Hegyeshalom, Szolnok községekkel. Összesen 26.

II. kerület: Moson, Horv.-Kimle, Mecsér, Szt.-Miklós, Lébeny, Szt.-Péter, Szt.-János községekkel. Összesen 7.

III. kerület: Nezsider, P.-Somorja, Nyulas, Sáson, Kőbánya, Királyudvar, M.-Bruck, Párndorf (Rohrau pusztával), Ujfalu, Lajtafalu, Gáta, Zurány, Miklósfalu, Védeny, Barátfalu, Gálos, Féltorony, Pátfalu, Boldogasszony, Szt.-András, Alsó-Ilmitz, Felső-Ilmitz, Bánfalu, Valla, Pomogy, Téteny, Tarcsa községekkel. Összesen 27.

Ezen beosztás azonban csakis addig marad fenn épségben, míg az eddigi iparosok ebbeli iparukat tényleg gyakorolandják; ha azonban ezen ipar akár elhalálózás folytán, akár egyéb módon más iparosra száll, úgy a következő 3 munkakerületi beosztás lép életbe, u. m.:

az I. munkakerület állandó: M.-Óvár, Lucsony, Halászi, Feketeerdő, Arak, Kiliti, Püski, Remete, Darnó, Zselyi, Kisbodak, Lipót, Bezenye, Rajka, Oroszvár, Csuny, N.-Járfalu, H.-Járfalu, Körtvélyes, Köpcsény, Nemesvölgy, Levél, Hegyeshalom és Miklósfalu, vagyis 24 községből;

a II. kerület állandó: Moson, H.-Kimle, M.-Kimle, Mecsér, Szt.-Miklós, Lébeny, Szt.-János, Pa Somorja, Tarcsa, Téteny, Szolnok, Szt.-Péter és Kálnok vagyis 13 községből;

és a III. kerület állandó: Nezsider, Nyulas, Sáson, Kőbánya, Királyudvar, M.-Bruck, Párndorf (Rohrau pusztával), Ujfalu, Lajtafalu, Gáta, Zurány, Védeny, Barátfalu, Gálos, Féltorony, Pátfalu, Boldogasszony, Szt.-András, Alsó-Ilmitz, Felső-Ilmitz, Bánfalu, Valla és Pomogy vagyis 23 községből.

A m. kir. államvasutak igazgatóságának pedig Szt.-Miklós és Bruck magyar rész határa között elvonuló vonalán, valamint egyéb jövőben engedélyezendő vasutak igazgatóságának jogukban áll, a vasutkezelése alá tartozó összes épületek seprésére az ezen szakaszban foglalt beosztástól eltérőleg, Mosonvármegye területén az

iparendélylyel bíró kéményseprők közül szabadon választani és ezzel szerződésre lépni.

3. §. Minden használatban levő kémény havonként legalább egyszer; ott azonban, hol a napnak nagy részén vagy éjjel is tüzelnek, havonként legalább kétszer tisztítandó.

4. §. A kéményseprésért járó díjak következőleg állapítatnak meg, a mennyiben t. i. a felek és kéményseprők közt külön magánegyezmény nem jött volna létre, u. m.:

- a) egyszeri kéményseprésért földszint vagy az emeletről kezdve . . . . . 10 kr,
- b) egyszerü kéményseprésért földszint-ről kezdve az emeletbe érő kéményekben . . . . . 20 kr.
- c) a gyári kémények ezen árszabás alá nem esnek, hanem ezeknek sepre-tése külön magán egyezmény tár-gyát képezik;
- d) egy nagy takaréktűzhely egyszeri sepre-tése . . . . . 20 kr,
- e) egy kis takaréktűzhely egyszeri sep-retése . . . . . 15 kr,
- f) a konyhacső sepre-tése . . . . . 10 kr,
- g) kémény kiégetés . . . . . 60 kr,
- h) egy fonott kémény vizsgálása . . . 10 kr,

azon megjegyzéssel, hogy a fonott kémények minden évben legalább egyszer megvizsgálandók.

A kéménytulajdonosnak azonban jogában áll a ké-ménynek tisztításaért járó díjakat évi átalányban meg-állapítva kifizetni és a kéményseprő köteles azt elfogadni. Ez esetben minden egyes kémény, valamint az ahoz tartozó kályha és csövek, takaréktűzhely és annak csövei-ért, ha ezek azok közé tartoznak, a melyek a jelen

szabályrendelet 3. §-a értelmében havonként legalább egyszer tisztítandók, egy évre az egyszeri tisztításért megállapított díj tizenkétszeresen, ha pedig azok közé tartoznak, a melyek a 3 §. értelmében havonként legalább kétszer tisztítandók, egy évre az illető díj huszonnégyeszerese fizetendő utólagos negyedévi részletekben.

5. §. A kéményseprő köteles gondoskodni arról, hogy kerületében minden kémény a 3. §. szerint tisztíttassék. Ennek kellő fogatosíthatása céljából a kerületébe eső házak és azok kéményeiről rendes jegyzéket vezetni köteles; a 3. §-ban meghatározott időszakban minden házhoz elmegy, a tisztítást teljesíti és amennyiben az a házbeliek által elleneztetnék, erről az iparhatóságnak jelentést tesz.

6. §. A kéményseprés alkalmával a kéményseprő meggyőződést szerez magának arról, hogy az illető épületekben és különösen a kémények közelében megvan-e a tűzveszély ellen a kellő rend.

Az e részben tapasztaltakra vagy tűzrendőri szabályokkal ellenkező dolgokra az illető házbelieket figyelmeztetni, sőt szükség esetében a rendőrhatalóságnál jelentést tenni tartozik.

7. §. A kéményseprő jegyzékében igazoltatja azt, hogy a rendes időszakban a kémények tisztítását teljesítette és e jegyzéket minden hó végével az iparhatóságához bemutatja.

8. §. Tűzvész esetén a kéményseprő a helyszínén megjelenni, az oltásnál segédkezni és a tűzoltóparancsnoknak a szükséges szakzerű felvilágosításokat megadni tartozik.

9. §. A kéményseprő iparüzletének abbanhagyása tekintetében az 1884. évi VII. t.-cz 55. §-a irányadó. E szerint a kéményseprő az elkezdett iparüzletet tetés szerint félbe nem szakíthatja, hanem ha azt abba

szándékozik hagyni, köteles ebbeli szándékát az iparhatóságnak bejelenteni és ennek meghagyására az ipart a hatóság által kitűzött — legfőlebb három óra terjedhető — időig folytatni.

10. §. Az a kéményseprő, a ki a jelen szabályrendelet határozatai ellen vét, az iparhatóság által 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

11. §. Azok, a kik a kéményseprést az 1884. évi október hó 1. előtt szerzett jogositvány alapján űzik, mesterségük gyakorlásánál jelen szabályrendelet határozatait szintén megtartani kötelesek.

Kelt M.-Óvárrott, Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának az 1891. évi márczius hó 31-én tartott üléséből.

Kiadta: **Mándy Gyula** s. k., tb. főjegyző.

K. M. 55353.

VI. szám.

Jóváhagyom. Budapesten, 1891. évi szeptember hó 12-én.

P. H.

Baross s. k.,

kereskedelemlügyi m. kir. miniszter.

285. sz.

b. ü.

Kihirdettetett Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának 1891. évi szeptember hó 28-án M.-Óvárrott tartott évnegyedes rendes közgyűlésében.

Olvasta és kiadta: **Békeffy Jenő** főjegyző.

47.

b. ü.

XLVII.

Szabályrendelet

a marhavágás, husvizsgálat és huskimérés tárgyában.

1. §. Szarvasmarha minden esetben, juh, kecske és sertés pedig, a mennyiben közfogyasztásra van szánva, illetve iparszerűleg vágatik, csakis hatósági állatorvos,

illetve ennek hiányában a vágatási biztos jelenlétében vágható vagy szurható le.

Oly helyeken, a hol közvágóhid létezik, szarvasmarha (tehát borju is) csak a közvágóhidon vágható. Ha a közvágóhid sertések ölésére is be van rendezve, sertések is csak a közvágóhidon szurhatók le.

2. §. Közvágóhidak felállítását, közvágóhidak, valamint a magánvágóhidak tisztántartását és ellenőrzését, továbbá marhalevelek kezelését, a vágatási biztosok alkalmazását és működését az állategészségügy rendezéséről szóló 1888. VII. t. cz. 14. §-a és ezen törvény végrehajtására a fennállott földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium által 1888. évi október hó 15-én 40,000. sz. a. kiadott rendelet 40—51. §§ ai szabályozzák.

3. §. Oly helyeken, a hol hatósági állatorvos nincs, vágatási biztosul magán állatorvos, ilyenek hiányában, orvos, ennek hiányában pedig más alkalmas egyén a hivatkozott rendelet 45. § a értelmében alkalmazandó.

Közvágó-hidakon a vágóhídi felügyelői állás lehetőleg állatorvossal töltenő be, a ki egyuttal a husvizsgálati teendőkkel is megbizható.

4. §. A ki szarvasmarhát akár ipari célra, akár magánhasználatra, nemkülömben közfogyasztásra szánt juhot, kecskét vagy sertést levágni akar, köteles ezen szándékát a vágatási biztosnak legalább hat órával a vágatás előtt bejelenteni.

Ezen bejelentés kötelezettsége a kényszer-vágatások eseteire is kiterjed, ha szarvasmarha vagy közfogyasztásra szánt juh, kecske vagy sertés vágatik.

De, ha a hirtelen fellépett életveszély a vágás elhalasztását nem engedi, az állat, a vágatási biztos odaérkezése előtt is levágható, tovább azonban csak akkor dolgozható fel, ha erre a vágatási biztos az állat belső szerveit megvizsgálván, engedélyt adott.

Vágó vagy szuró ipart nem üzök által kényszerből levágott és a vágatási biztos által megvizsgált állatok egészséges terményei csakis a község előljáróságának engedélye alapján kerülhetnek forgalomba.

5. §. A vágatási biztos díjazásáról a község gondoskodik és e célra az illető állatok tulajdonosaitól szemledijakat szedhet.

Ezen szemledijak a felek részéről a község pénztárába szolgáltatandók be és a vágatási biztos a részére járó díjakat, a mennyiben ilyenek részére a község által illetményül megállapítatnak, időnkint ezen pénztárból veszi fel.

A szemledijak nagyságát és a netáni vágatási (közvágóhidhasználati) díjakat a község állapítja meg, az erre vonatkozó határozatok a törvényhatóság jóváhagyása alá tartoznak.

6. §. A vágatási biztos köteles minden levágandó szarvasmarhát és közfogyasztásra vágandó juhot, kecskét vagy sertést élő állapotban és levágás után pontosan megszemlélni.

Ha a megszemlélt állat husát egészségesnek találta, a tulajdonos részére az alábbi minta szerint engedélyt állít ki a közfogyasztásra bocsátásra.

.....sz. (A vágatási lajstrom tételszáma.)

Szemlejegy.

Alulírott.....
 (a tulajdonos neve, állása és lakása) a mai napon jelenlétemben levágott..... (az állatfaj megnevezése) megvizsgálván, husát és felső szerveit a..... kivételével közfogyasztásra bocsáthatónak találtam.

Kelt.....

.....
 vágatási biztos.

Ha a vágatási biztos az élő állaton oly betegséget vagy erre gyanut talált, a mely miatt a husfogyasztásra nem bocsátható, a levágást nem engedi meg.

Ha ily betegséget vagy gyanut már levágott állaton állapított meg, az állat további felhasználására nem ad engedélyt.

Mindkét esetben, valamint akkor, ha a betegség ragályos, de a hus értékesítését esetleg nem zárja ki, jelentést tesz a község előljáróságának.

Az előljáróság intézkedik az iránt, hogy ott, a hol a vágatási biztos teendőket nem látja el hatósági állatorvos, az állatot az illető hatósági állatorvos megvizsgálja, a kinek véleménye a további eljárásra nézve irányadó.

A mennyiben a talált betegség az 1888. VII. t.-cz. 24. §-ában elősoroltak valamelyik, a további eljárást ezen törvény és a végrehajtására kiadott említett rendelet vonatkozó határozmányai szabják meg; egyebekre nézve pedig jelen szabályrendelet rendelkezései irányadók.

7. §. A község előljárósága tartozik gondoskodni arról, hogy az emberi élvezetre alkalmatlanoknak talált ily husok és szervek alkalmas módon élvezhetetlenné tétessenek, illetőleg csakis ipari czélokra használtassanak fel.

8. §. Ha a levágandó vagy levágott állat tulajdonosa a vágatási biztos, illetőleg a hatósági állatorvos véleményében meg nem nyugszik, kérelmére és költségére az előljáróság felülvizsgálatot rendelhet el.

Ha a vágatási biztos nem állatorvos, véleményét a hatósági állatorvos, ha pedig ez a vágatási biztos, véleményét bizottság vizsgálja felül.

A vizsgáló-bizottság az illető állami állatorvosból és hatósági állatorvosból áll.

9. §. A vágatási biztos hatásköre csakis az állatok levágásának ellenőrzésére, az említett állatoknak élő és levágott állapotban való megvizsgálására terjed ki, — ellenben a mézsárszékek és hentes üzletek ellenőrzése az ezzel megbízott emberorvos ügykörébe tartozik.

10. §. Az állatok levágása csak nappal, elég világos és tág helyen történjék. Mesterséges világítás mellett való vágatást az elsőfoku hatóság megengedhet.

11. §. A vágás mindenkor gyorsan és akként történjék, hogy az állat legkevesébbé kínoztassék.

A vágatási biztos köteles arra ügyelni, hogy mézsárosok és hentesek az állatokkal durván ne bánjanak.

12. §. A vágás után az állat feldarabolásánál gond fordítandó arra, hogy a hús, a gyomor, bél és húgyhólyag tartalmával be ne szennyeztessék. A fel nem használható testrészek a vágóhidról az e célra berendezett elkülönített helyre azonnal elszállítandók és fertőtlenítő oldattal leöntendők.

Beteg szerveket kutyáknak adni és egyáltalán kutyát köztvágóhidra bocsátani szigorúan tilos.

13. §. A közfogyasztásból feltétlenül elvonandó:

1. A nagyon lesoványodott állatok husa, vagyis, ha a hús igen száraz, esetleg vizenyős, igen halvány színű, ha a csontvelő kocsonyához hasonló és ha kifejlődött szarvasmarhában az összes zsír 10 kilogrammnál kevesebb; továbbá minden oly esetben, ha a lesoványodás belső megbetegedés következtében fejlődött ki.

2. Négy hétnél fiatalabb borjúk és nyolcz napnál fiatalabb bárányok, gödölyék és malaczkok husa. Fiatal állatok husa különben sem bocsátható közfogyasztásra, ha a köldökzsínór még le nem esett, ha az izomzat kocsonyához hasonló, sikamlós és vizenyős.

3. Elhullott, megmérgezett, villámtól sujtott és erősen meghajtott állatok husa. Megmérgezett, de később

felépült állatok csakis nyolcz nap mulva vágathók le, ha a mérgezés növényi anyaggal történt és három hét mulva, ha a méreg ásványi anyag volt.

4. Ha az állaton a következő betegségek valamelyike állapotott meg:

- a) keleti marhavész,
- b) lépfene (anthrax),
- c) serczegő üszők,
- d) veszettség,
- e) juhhimlő,
- f) sertésorbáncz,
- g) fonalóczkór (trichnin),

h) geny vagy evvérüség és ennek okai közül főleg az ellési láz és az ujszölöttek köldökgyuladása.

Ily betegségek fenforgása esetében az állat egyik része sem használható fel. Ha a betegségek valamelyike már az élő állaton megállapítható, akkor levágását nem szabad megengedni. A hús akkor sem bocsátható fogyasztásra, ha a felsorolt betegségek valamelyikének alapos gyanuja fennforog.

E betegségek fertőzése gyanujában álló állatok is csak a beteg állattal való érintkezéstől számított bizonyos idő elmulta után vágathók le, mely

lépfenére nézve 6 nap,

a veszettségre nézve:

szarvasmarhánál 4 hónap,

juh-, kecske- és sertésnél 3 hónap,

sertésorbánczra nézve 6 nap.

14. §. A többi betegségre vonatkozólag a vágóhidi biztos a következő elvek szerint jár el:

a) Ragadós száj- és körömfájásban szenvedő állatok az I. foku hatóság engedélye mellett csak akkor vágathók le fogyasztásra, ha a hatósági állatorvos a beteg

séget enyhe alakunak véleményezi, vagyis, ha az állatok jó husban vannak és a genyedés vagy üszkösödés a körmök körül vagy erősebb láz nincs jelen. A száj megbetegedése esetében az egész fej, a végtagok megbetegedésekor ezek az elülső térdtől, illetőleg a csánkizülettől lefelé elvetendőek.

b) Ragadós tüdőlobban szenvedő szarvasmarha közfogyasztásra bocsátható, ha az állat jól táplált, magas láza nem mutatkozott és ha a beteg tüdőben genyes vagy üszkös góczok nincsenek; ellenkező esetben értékesítése megtiltandó. A beteg tüdő és a közeli nyirokmirigyek minden esetben elvetendőek.

c) Himlős juhok és sertések levágása tilos; ily betegség miatt elzárt nyájból a teljesen egészségeseknek látszó és levágás után is ilyeneknek talált állatok fogyasztásra bocsáthatók.

d) Rühös állat levágása megengedhető, ha a bőrön csak kevés pörk található és az állat jó husban van; lesoványodott, elcsenevészedett állatoknak fogyasztásra levágása tilos.

e) Gümőkórban (gyöngykórban) szenvedő állat husa fogyasztásra bocsátható, ha csak egy, vagy egymással közvetlenül érintkező több szerv és a közvetlenül szomszédos nyirokmirigyek vannak megbetegedve s az állat a mellett jól táplált és élő állapotban láznak tüneteit nem mutatta; ha azonban egyidejűleg az egymástól távol eső és egymással csak a nagy vércső útján összefüggő több szerv van megbetegedve, vagy egy szervnek megbetegedése esetében tőle távol fekvő testtáj mirigyei elsajtosodottak, ha általános heveny gümőkór van jelen, ha az izmokban is található sajtos góczok, vagy ha az állat már lesoványodott, akkor az állat egészben elvonandó a fogyasztástól. Első esetben is azonban a meg-

betegedett szerv, valamint általában a gümös csomók elvetendő és megsemmisítendő.

f) Borsókás sertések husa minden esetben elvetendő; ha a borsókák száma csekély, akkor a szalonna és a zsír hatásági felügyelet alatt történt kiolvasztása után fogyasztásra bocsátható, a kiolvasztáskor visszamaradt töpörtyű azonban a fogyasztásból kizárandó. A kiolvasztás és elárusítás nincs megengedve akkor, ha — bár a betegség külföldben csekély fokú — a szalonákban csak egyetlen egy borsóka is található. Az elkobzott hus és zsír petroleummal vagy rozmarin olajjal való leöntés után technikai célokra, a bőr és a serték egészen szabadon felhasználhatók.

g) Métélykórban, szőrféregkórban, kergességben, sugárgomba-betegségben szenvedő, de jól táplált állatok husa fogyasztásra bocsátható, a beteg szervek azonban megsemmisítendő.

Hasonló elbánás alá esnek a viztályogokat tartalmazó szervek is.

h) Külső erőművi behatás következtében megsérült állatok levágása megengedhető, ha az állat teljesen láztalan, és ha a jelenlevő seb egészen tiszta és körülötte a szomszédos szövet nagyobb duzzadást nem mutat.

i) Hevenyesen létrejött felszivódás vagy dobkór miatt kényszerből levágott állatok husa közfogyasztásra bocsátható, ha a levágás kellő időben történt, vagyis ha a testből a vér teljesen kiürült és ha a testben valamely más betegségre utaló elváltozások nem találhatók.

k) A felsoroltakon kívül bármely más olyan betegség, mely az élő állatokon a láz kifejezett tüneteit, a belső terim beles szervekben pedig lázas folyamatra utaló elváltozásokat zavaros duzzadást vagy genyedést okozott, — továbbá oly betegség, melynek következ-

tében az állat lesoványodott, a husnak fogyasztásra való bocsátását kizárja.

Ily tünetek, illetőleg elváltozások nem létében a jól táplált állat husa közfogyasztásra bocsátható, de a betegedett szerv minden esetben elkobzandó.

15. §. A mészárosok kötelesek nyáron át a hus elhelyezésére jégvermet tartani.

16. §. A huskimérésnél a mérték mindenkor hiány nélkül pontosan és oly módon szolgáltatandó ki, hogy fél kilogrammig terjedő súlyra nyomaték ne adassék, egy fél kilogrammon felül minden félkilogrampra legfeljebb csak öt deka nyomaték engedtetvén meg.

A fejrészek, szügyön aluli lábrészek, légső, tüdő, lép és paczal nyomatékul nem szolgálhatnak, hanem külön mérendők ki. A mészárosok kötelesek minden vásárolni kívánó egyénnek, akár tartozzék az a rendes vevők közé, akár nem, kivétel és válogatás nélkül készpénzért az üzletükben létező bármiféle hust kiszolgáltatni.

17. §. A közönség tájékozása végett minden egyes mészárszéknél az ár egy arra szolgáló fekete táblára mindenkor olvashatólag kiteendő.

18. §. A mértékre való közvetlen felügyelet a főszolgabíró által e célra kijelölendő község rendőri közegét illetendi, ki is visszaélési eseteket haladéktalanul feljelenteni köteles.

19. §. A ki a jelen szabályrendeletben foglalt határozmányok ellen vét, kihágást követ el és a mennyiben cselekménye vagy mulasztása fennálló törvények vagy ministeri rendeletek által más módon büntettetni nem rendeltetik, 2—50 frtig terjedhető pénz-büntetéssel, a büntetéspénz behajthatlansága esetén pedig megfelelő elzárással sújtatandó.

20. §. A jelen szabályrendelet ellen vétők ügyeiben, a mennyiben fennálló törvények másként nem ren-

delkeznek, a m. kir. belügyminiszterium által 1880. évi augusztus 17-én 38,547. sz. alatt kiadott körrendeletben meghatározott közigazgatási hatóságok illetékesek elárni.

21. §. Az ezen szabályrendelet áthágása folytán kiszabott büntetéspénzek, a mennyiben a fennálló törvények azoknak más célra való fordítása iránt nem intézkednek, az illető község szegényalapja vagy más jótékony cél javára fordíttatnak, a mely tekintetben az elhatározás joga a községnek fennhagyatik. — Kelt Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának 1891. évi márczius hó 31-én Magyar Óvárott tartott ülésében.

(P. H.)

Kiadta: **Békeffy Jenő** s. k. főjegyző.60233.
V-10. sz.

M. kir. belügyminister.

Ezen szabályrendeletet az 1879. évi XL. t. cz. 5. §-a alapján, ezennel megerősítem. Budapesten, 1891. évi ugusztus hó 14-én.

(P. H.)

A miniszter helyett: **Szalavszky Gyula**, s. k., államtitkár.286.
b. ú.

Kihirdettetett Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának 1891. évi szeptember 28-án M.-Óvárott tartott évnegyedes rendes közgyűlésében.

Olvasta s kiadta: **Békeffy Jenő**, főjegyző.17.
b. ú.**XLVIII.****Szabályrendelet**

az apaállatoknak a szarvasmarha- és sertéstenyésztés érdekében szükséges megvizsgálásáról.

1. §. Minden község, a hol közös marhanyáj vagy disznócsorda van, köteles minden 60—80 darab három évet meghaladott tehén után egy bikát és minden 50 darab kocza után egy kaut tartani.

Az apaállatok minden községben a községi pénztárból szereztetnek be. — A magmarhák beszerzési árát az illető marha-tulajdonosok tartoznak a községi pénztárnak, az anyamarhák számaránya szerint, megtéríteni és az eltartási költségeket viselni.

A mely község állománya 60—120 tehénből áll, az két bikát és azonfölül minden 60 darab után még egy bikát, — 50—90 darab koczáig pedig két kant és azonfölül minden további 40 darab kocza után egy kant tartozik tartani.

2. §. Vármegyénk területén községi nyájakba csak oly bika és kan hajtható és járhat, mely tenyészigazolványnyal van ellátva.

A tenyészigazolványt előzetes vizsgálat alapján bélyeg- és díjmentesen az illető járási főszolgabíró állítja ki.

3. §. A vizsgálatok minden évben őszkor fogantatosítandók az e célra alakítandó járási bizottság által.

Ezen bizottságnak a járási főszolgabíró vagy helyettese elnökielte alatt a következő tagokból kell állania:

1. a hatósági állatorvos és

2. a törvényhatóság által az illető járásból választott két birtokos gazda mint szakértőből.

Az ezen vizsgálat alkalmával felmerülendő költségek a községek által, illetve ott, a hol községi pótdó szedetik, az illető marha-tulajdonosok által viselendőek; a miért is az ezen szabályrendelet alapján kiszabandó pénzbüntetések egy harmada e költségek részbeni megtérítéseül az illető községi pénztárt illetik meg.

A bizottság tagjainak 2 frt napidíj és kettesével kilométerenkint 18 krjával felszámítható fuvarbér jár, a résztvevő hatósági tisztviselők pedig rendes napidíj és fuvarbér illetményeiket számíthatják fel azon határozott megjegyzéssel, hogy mindannyiszor, valahányszor a bizottság működése egy nap alatt több községre ter-

jed ki, ez esetben a felmerült költségek az egyes községek között aránylag felosztandók.

4. §. A vizsgálat a tenyésztésre alkalmazandó apaállatok testalkatára, netáni hibáira, korára, egészségére és az illető vidék tenyészérdekeinek megfelelőleg egy fajbeli minőségére terjed ki.

A tenyész-igazolványokkal ellátott bikák és kanok az illető járási főszolgabíró által e czélból vezetendő nyilvántartási lajstromba, melynek rovatai az illető apaállatok rövid leírását és különös ismertető jeleit tartalmazandják, folyó számok szerint pontosan bejegyzendők.

5. §. Ha a tenyésztésre nem alkalmas apaállatnak kiheréltetése határozatnók el, a vármegyei állatorvos javaslatához képest a járási főszolgabíró által elsőfoklag azért, mert a tulajdonos azzal több ízben vétett, vagy mert az, mint községi állat a tenyésztésre káros lehet, a fél öt napon belül ezen határozat ellen másodfokban a vármegye alispánjához, — ki is az állami állatorvos meghallgatása mellett határoz, — felfolyamodhat; mit, ha a tulajdonos elmulasztana, vagy felfolyamodásának hely nem adatnék, a tenyésztésre alkalmasnak nem talált apaállatok a tulajdonos költségére és veszélyére nemző képességétől megfosztatik. — Szabadságában álland azonban a tulajdonosnak, hogy ezt az állatnak mézárszéki uton való értékesítésével kikerülhesse.

6. §. Tenyész-igazolvánnyal el nem látott apaállatot magántulajdonosok csak saját anyaállataik fedezetére használhatnak; másnak pedig sem pénzért, sem ingyen 2—50 frtig terjedhető s $\frac{1}{3}$ -ad részben a községi pénztárt, $\frac{2}{3}$ -ad részben pedig az országos közgazdasági alapot megillető pénzbüntetés terhe alatt át nem engedhetnek.

A pénzbüntetés mindig kimondandó, ha oly apa-

állatról van szó, mely a tenyésztéstől bizottságilag eltiltatott.

7. §. 2 frttól 10 frtig terjedhető és $\frac{1}{3}$ -ad részben a községi pénztárt, $\frac{2}{3}$ -ad részben pedig az országos közgazdasági alapot megillető pénzbüntetéssel büntetendőek azon anyaállat-tulajdonosok, kik azokat tenyészigazolványnyal el nem látott idegen apaállatok által fedeztetik.

8. §. Közhelyekre, vagy egyáltaljában oly helyekre, hol közös csordák legelnek, félévesnél idősebb bika-borju vagy kan kihajtása különbeni annyiszor, a mennyiszor kiszabandó 2—10 frtig terjedhető s $\frac{1}{3}$ -ad részben a községi pénztárt, $\frac{2}{3}$ -ad részben pedig az országos közgazdasági alapot megillető pénzbüntetés terhe mellett tilos.

9. §. Az előző szakaszokbani eljárás az illető járási főszolgabíró által mindenkor hivatalból indítandó meg.

10. §. Az apaállatok az első szakasz második bekezdésében foglalt módon szerzendők be és tartandók el és a községbeli nyáj-, illetve marha-tulajdonosok által úgy a beszerzési, valamint az eltartási költségek terhe, állataik számarányához képest viselendő.

11. §. Azon község, mely tenyészigazolványnyal ellátott apaállat-tartásra van kötelezve és a járási főszolgabíró által kitzüzendő záros határidőn belül alkalmas apaállatot nem szerzett be, köteles a megyei gazdasági egyesület útján hivatalból vásárlandó apaállatot elfogadni.

12. §. A legelőre való hajtás előtt tavaszkor évenként megvizsgáltatni szokott marhaállomány megvizsgálása alkalmával az apaállatok is és pedig úgy a megfelelő gondozás és takarmányozás, valamint a tenyészképességre nézve is lehetőleg hatósági állatorvos által megvizsgálandók.

13. §. Az apaállatok a legeltetés ideje alatt a csordával legeltethetők, máskülönben pedig rendes istállón tartandók és kifogástalan eltartás- és gondozásban részesítendők.

Az apaállatok kifogástalan tartása- és gondozásáért, valamint az előző czikkeken megírt, a községet megillető teendők elmulasztásáért a község előljárósága anyagilag is felelős és az ezen szabályrendeletből kitolyó teendők meg nem tartásáért fegyelmi vizsgálat alá is vonható.

14. §. Kihágások elbírálásánál elsőfokban az illető járás főszolgabirája, másodfokban a vármegye alispánja és harmadfokban a m. kir. belügyminister jár el.

15. §. Ezen szabályrendelet a minister jóváhagyása után lép életbe.

Kelt M.-Ovárott, Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának 1892. évi márczius hó 28-án tartott évnegyedes rendes közgyűléséből.

Kiadta: **Békeffy Jenő** főjegyző.

38.991.

V/10.

Magyar kir. belügyminister.

Ezen szabályrendelet az 1879. évi XL. t.-cz. 5. §-a alapján, ezennel megerősitem. — Budapest 1892. évi május hó 23-án.

A minister helyett:

Lukács György s. k.,
államtitkár.

(P. H.)

Szabályzat

a néhai Nunkovich András kir. tanácsos 1892. évi szeptember hó 10-én Nezsideren kelt végrendelete 4-ik pontja értelmében alapított ösztöndíj kezelése és adományozása tárgyában.

I. A végrendelet értelmében, az alapítványi kamatokból évenként öt ösztöndíj lévén kiosztandó, ezek nagysága 100—100 frtban állapittatik meg. Tekintettel azonban azon körülményre, hogy az alapítványi vagyon jelenleg 8635 frtból áll, melynek évi kamatai a meghatározott öt ösztöndíj fedezésére elégtelen, mindaddig, míg az alap 12,000 frt nagyságot el nem éri: egyelőre évenként csakis két à 100 frtos ösztöndíj adományoztatik, az ezután fennmaradó kamatjövedelem pedig, az esetleges évi költségek levonása után a törzstőkéhez csatolandó és gyümölesözöleg elhelyezendő.

II. A jelenleg az alapítványi gondnok ur kezei közt levő 870 frt 98 kr. kamatjövedelemből, a jelenben ezen ösztöndíjat élvező 2 tanuló részére ugy a mult évre, valamint a folyó iskolai tanév első felére járó összegek kifizettetésén, a fennmaradó összeg a törzsvagyonhoz csatolandó lesz. Ennélfogva az alapítványi gondnok ur felhivatik, hogy ugy a jelenleg fennmaradt, mint a jövőre fennmaradó összegeket, italmérési, kártalanítási kötvények vásárlására fordítsa s ezen kötvényeket a Nunkovich-téle ösztöndíj-alap javára a vármegyei pénztárba elhelyezze.

III. Az alapítványi gondnok — az eddigi szokáshoz képest — a törvényhatóság első tisztviselője által neveztetik ki, ki tartozik az esedékes kamatokat felvenni, ezeket kezelni és róla évenként számadást tenni, mely

mely fáradsága némi jutalmazásául részére a kamatjövedelemből évi 25 frt tiszteletdíj állapíttatik meg.

IV. Az ösztöndíjak adományozását illetőleg, melyek félévi, utólagos részletekben és pedig minden év január és június hónapok végével lesznek kifizetendők, a következő szabályzat lesz irányadóul veendő:

1. Az adományozás joga, az alapítványi gondnok előterjesztésére, — Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságát illeti.

2. Az ösztöndíjak adományozásánál, a fentebb hivatkozott végrendelet értelmében, mindenek előtt azon tanuló ifjak veendők figyelembe, kik az alapító rokonságából származnak, ha nem nemesek is és ha tanulmányaikban csak középszerű előmenetelt tesznek is, és pedig az elemi iskolai tanulmányaik megkezdésétől tanulmányaik végleges befejezéseig.

3. Azon esetre, ha az alapító rokonságából leszármazó ily ifjak nem volnának vagy nem jelentkeznének, avagy végre a rokonsági leszármazást igazolni nem tudnák, ez esetben az ösztöndíjban — az előbbi pontban említett egyéb feltételek mellett — más szegénysorsu és atyátlan árva tanuló ifjak részesítendők.

4. Az ösztöndíj-állomások megüresedése esetében a pályázati hirdetményt az alapítványi gondnok bocsájtja ki, aki is tartozik ennek egy példányát, Mosonvármegye közönségéhez beterjeszteni, honnét ez, a hazai tanintézetekben leendő közhirrététel közvetítése végett a nagym. m. kir. vallás és közokt. miniszteriumhoz lesz mindenkor felterjesztendő.

V. A pályázati kérvények következőleg szerelendők fel;

a) a tanuló születési,

b) a rokonságot kimutató — vagy

c) a szegénységet és árvaságot kitüntető bizonyítványnyal és végre

d) iskolai bizonyítványnyal.

e) A kérvények mindenkor Mosonvármegye közönségéhez mint pártfogóhoz intézendők, s a kitűzött határidőn belül, az alapítványi gondnoknál, az iskolai, illetve tankerületi igazgatóságok útján nyújtandók be.

Kelt M. Óvárott, Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának az 1891. évi márczius hó 31-én tartott évnegyedes rendes közgyűléséből.

Kiadta: **Békeffy Jenő**, főjegyző.

I.

Az 1888. évi 21/b. ü. közgyűlési határozattal alkotott vármegyei szervezési szabályrendelet

II. része,

a választókerületek beosztását illetőleg (lásd 2—5. lap) — az 1891. évi szeptember hó 28-án 287./b. ü. szám alatt hozott közgyűlési határozattal, mely a belügyi m. kir. miniszterium 1892. évi 3837./II./3. sz. a. kelt rendeletével jóváhagyott, — következőleg változtatott meg.

I. választó-kerület.

Magyar-Óvár 208 választóval, választ 4 megyebizottsági tagot.

II. választó-kerület.

Moson 250 választóval, választ 4 megyebizottsági tagot.

III. választó-kerület.

Halászi	119 választóval	
Kálnok	60	"
Püski	45	"

Arak	17 választóval
Feketeerdő	14 „
Lucson	21 „
Összesen	<u>276 választóval,</u>

választ 4 nagybizottsági tagot.

IV. választó-kerület.

Lipót	83 választóval
Kisbodak	23 „
Darnó	57 „
Zselyi	29 „
Remete	30 „
Összesen	<u>222 választóval,</u>

választ 4 megyebizottsági tagot.

V. választó-kerület.

Sz.-János	188 választóval
Sz.-Péter	138 „
Összesen	<u>326 választóval,</u>

választ 5 megyebizottsági tagot.

VI. választó-kerület.

Tarcsa	92 választóval
Téteny	62 „
Pa-Somorja	58 „
Összesen	<u>212 választóval,</u>

választ 4 megyebizottsági tagot.

VII. választó-kerület.

Szolnok	178 választóval
Levél	138 „
Összesen	<u>316 választóval,</u>

választ 5 megyebizottsági tagot.

VIII. választó-kerület.

Lébeny	170 választóval
Mecsér	44 „

H.-Kimle	29	választóval
M.-Kimle	40	"
Sz.-Miklós	96	"
összesen	379	választóval,

választ 7 megyebizottsági tagot.

IX. választó-kerület.

Nezsider 210 választóval, választ 4 megyebizottsági tagot.

X. választó-kerület.

Bánfalu	112	választóval
A.-Illmitz	87	"
F.-Illmitz	20	"
összesen	219	választóval,

választ 4 megyebizottsági tagot.

XI. választó-kerület.

Valla	57	választóval
Pomogy	126	"
Szt-András	79	"
összesen	262	választóval,

választ 4 megyebizottsági tagot.

XII. választó-kerület.

Boldogasszony	144	választóval
Féltorony	112	"
összesen	256	választóval,

választ 4 megyebizottsági tagot.

XIII. választó-kerület.

Gálos	152	választóval
Barátfalu	88	"
Pátfalva	51	"
Védeny	91	"
összesen	382	választóval,

választ 6 megyebizottsági tagot.

XIV. választó-kerület.

Párdorf	109	választóval
Bruck-Ujfalu	19	„
Cs.-Kőbánya	12	„
Királyudvar	2	„
Ujfalu	45	„
Lajtafalu	26	„
Nyulas	58	„
Sáson	75	„

Összesen 346 választóval,

választ 6 megyebizottsági tagot.

XV. választó-kerület.

Rajka	162	választóval.
Bezenye	80	„
Kiliti	72	„
Csúny	33	„

Összesen 347 választóval,

választ 6 megyebizottsági tagot.

XVI. választó-kerület.

Zurány	133	választóval
Gáta	65	„
N.-Járfalu	73	„

Összesen 271 választóval,

választ 4 megyebizottsági tagot.

XVII. választó-kerület.

Hegyeshalom	160	választóval
Miklósfalu	139	„

Összesen 299 választóval,

választ 4 megyebizottsági tagot.

XVIII. választó-kerület.

Oroszvár	137	választóval
Köpcsény	101	„

Nemesvölgy . . .	10 választóval
Körtvélyes . . .	48 „
H.-Járfalu . . .	55 „
összesen	351 választóval,

választ 6 megyebizottsági tagot.

Megjegyzendő, hogy minden választó-kerület székhelye azon község, mely első helyen van megnevezve.

Kiadta: **Békeffy Jenő**, főjegyző.

4.
b. ü.

II.

Az 1887. évi 8/b. ü. sz. alatt a közgyűlés ügyrendjéről alkotott szabályrendelet 1. §-a első bekezdése, (lásd 29. lapon) az 1891. évi december hó 28-án 376./b. ü. sz. alatt hozott közgyűlési határozat értelmében, — mely a belügyi m. kir. ministeriumnak f. évi márczius hó 5-én 16824. sz. alatt kelt rendeletével jóváhagyatott, — akként módosított, hogy az évnegyedes rendes közgyűlések jövőre január, április, július és október hónapok derekán, lehetőleg szerdai napon fognak megtartatni.

Kelt M.Óvárott, 1892. évi márczius hó 28-án tartott évnegyedes rendes közgyűlésből.

Kiadta: **Békeffy Jenő**, főjegyző.

136.
b. ü.

III.

Szabályrendelet

a vármegyei hivataloknál betartandó hivatalos órák meghatározása tárgyában.

1. §. A hivatalos órák a fogalmazó személyzetnél délelőtt $\frac{1}{2}$ 9—12 óráig, délután $\frac{1}{2}$ 3—5 óráig, a se-

géd- és kezelőszemélyzetnél, hová az iktatók, kiadók, irnokok és dijnokok tartoznak, délelőtt 8—12 és délután 2—5 óráig tartanak.

2. §. Minden vásár- és ünnepnap délutánján általában szünet tartandó s délelőtt is a nyilvános istentiszteletben való részvétel lehetővé teendő, minélfogva a hivatalos órák rendszerint 9—11 óráig tartanak.

3. §. A közigazgatási közegek — kivétel nélkül — a megszabott ezen hivatalos órákon belül jelen lenni és a feleknek — ha csak hivatalos titok esete fenn nem torog — felvilágosításokat adni és megyei pénztáraknál a be- és kifizetéseket eszközölni tartoznak, mégis azonban azon megszorítással, hogy a be- és kifizetések ezen hivatalnál a délutáni órákban csakis $\frac{1}{2}$, 3— $\frac{1}{2}$ 4-ig eszközölhetők.

4. §. A hivatalos órák pontos betartása mindenkit kötelez, de ha azokon belül az előirt gyorsaság nem érhető el, vagy ha valamely hivatalban nagyobb hátralék mutatkozik, a hivatalfőnök, esetleg pedig az alispán jogosítva van, illetve köteles a hátralékos tisztviselő, avagy segéd- és kezelőszemélyzeti tagra nézve a hivatalos órákat a szükséghez képest kiterjeszteni.

5. §. Ezen szabályrendelet jóváhagyás után azonnal életbe lép.

Kelt M.-Óvárott, Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának az 1892. évi július hó 13-án tartott évnegyedes rendes közgyűléséből.

(P. H.)

Kiadta: **Békeffy Jenő** s. k., főjegyző.

78,458.
113. sz.

Magyar királyi belügyminister. „Jóváhagyom.“ Budapesten, 1892. évi október hó 14-én.

A miniszter helyett: **Szalavszky** s. k. államtitkár.

Mosonvármegye törvényhatósági bizottságának

az 1892. évi július hó 13-án

M.-Óvárrott tartott üléséről vezetett jegyzőkönyv

kivonata

a tisztviselők rövid szabadságoltatása tárgyában

Az állandó választmányban indítvány tétetvén arra nézve, hogy a tisztviselők, illetőleg a segéd- és kezelő-személyzeti tagok részére rövid eltávozásra az engedély megadása körüli eljárás egyszerűsítették. A törvényhatósági bizottság, az állandó választmány javaslatához képest: a tisztviselők, illetőleg a segéd- és kezelőszemélyzet tagjainak azok szóbeli kérelme alapján legfőlebb 48 órai eltávozásra a közvetlen hivatalfőnököt az engedély megadására felhatalmazza; a hosszabb, de legfeljebb 14 napra terjedő szabadságoltatásnál pedig — melynek megadására egyedül a vármegye alispánja van jogosítva — elrendeli: hogy a szabadságoltatás iránt véleményadásra a közvetlen hivatalfőnök felhívassék s a kérvény kedvező elintézéséről tudomás vevett értesítették. Mely határozatot oly felhívással rendeli a vármegyei alispán urnak kiadatni, hogy ez ennek szabályszerű kihirdetése és felsőbb helyen történendő jóváhagyása iránt a szükséges intézkedéseket tegye meg.

Kiadta: **Békeffy Jenő** s. k., főjegyző.11655.
II. 3 sz.

Magyar. kir. belügyminister. „Jóváhagyom azzal, hogy a közvetlen hivatalfőnök az általa adott távozási engedélyről az alispánnak haladéktalanul jelentést tenni tartozik.“ Budapesten, 1893. évi február 28-án.

(P. H.)

A minister helyett: **Andrássy** s. k., államtitkár.

Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának
az 1893. évi április hó 24-én

M.-Ovárott tartott üléséről vezetett jegyzőkönyv

kivonata.

Az árvaügy-kezelés tárgyában alkotott szabályrendelet módosítása tárgyában kirendelt választmány a következő módosításokat indítványozza:

1-ször a II-ik rész I-ső fejezet 10. §-a megtoldandó lesz a következőleg: „az egyes gyámoltak vagy gondnokoltak egyénenkint kezelt tőkéi után járó kamatok azonban csak ezen kamatoknak a gyámpénztárba való tényleges befizetés után szolgáltatathatók ki az illetők törvényes képviselőinek“.

2-szor a II-ik rész III-ik fejezet 46. §-a következőleg lesz kiegészítendő: „az egyénenkint kezelt tőkék kamatai is, minden év január és július hó 1-ső napján félévi előleges részletekben fizetendőek s fizetési határidőket be nem tartó adós, az ily tőkék után 6%-tőli késedelmi kamatot tartozik fizetni, az árvaszék tartozik gondoskodni arról, hogy jövőre az adóslevelek ily értelemben állittassanak ki, a mennyiben pedig jelenben evvel ellenkező értelemben kiállított adóslevelek volnának, az adósokat felhívni, hogy ez irányban külömbeni tőkefelmondás terhe alatt helybenhagyó nyilatkozatait beadják“.

3-szor a VI. rész II. fejezet 32. §-a azon rendelkezése, hogy a kamatfizetéssel, illetőleg törlesztéssel hátralékban maradt adósokat az árvapénztári hivatal minden félév első hónapjában bejelenteni tartozik; akként módosíttassék, hogy:

„a kamatfizetéssel, illetőleg törlesztéssel hátralék-

ban maradt adósokat az árvapénztári hivatal tartozik évenként július hó elején a fizetésre meginteni s azok kimutatását, kik ezen intés daczára tartozásaikat augusztus hó folyamán be nem fizetnék, minden év augusztus hó végeig az árvaszéknek betérjeszteni.

A törvényhatósági bizottság az állandó választmány javaslatához képest ezen indítványt egész terjedelemben elfogadván, azt határozattá emeli s ezen határozatot szabályszerű kihirdetés s felsőbb helyre jóváhagyás végett leendő felterjesztés czéljából alispán urunk kiadatni rendeli.

Kiadta: **Mándy Gyula** s. k., tb. főjegyző.

62618.

1893. VIII-15. sz.

Magyar királyi belügyminiszter. Ezen határozatot jóváhagyom. Budapesten, 1893. évi augusztus hó 10-én. A miniszter helyett:

P. H.

Báró **Jósika** s. k., államtitkár.

20. sz.

b. II.

LV.

Alapítványi oklevél

Szalay József által a tisztviselők özvegyei és árvái részére tett alapítványról.

Mosonvármegye törvényhatósága kijelenti és elismeri a következőket: Mosonvármegye levéltárában 3106/1846, szám alatt fekszenek a Magyar-Óvárótt 1846-ik évi június hó 19-én elhunyt Szalay József királyi udvarnok ur hagyatékára vonatkozó ügyiratok. Az örökhagyó néhai Szalay József ur részéről Magyar-Óvárótt 1846. június 16-án alkotott eredeti végrendelet 20-ik pontja ekképen hangzik: „T. N. Mosonvármegyének elhunyt és elhunyanó érdemes tisztviselőinek hátrahagyott szegényebb sorsu özvegyei és árváinak

számokra hagyok örökös alapítványul 11000 p. forintokat oly feltétellel: hogy 10.500 forintoknak kamatjából mindenekelőtt N. Szalay János testvérem özvegyének szül. Lakmayer Cecília asszonynak, míg életben létszen, 160 p. forintok évenként juttassanak; a többi kamatok pedig a feljebb érintett szegényebb sorsu és gyermekek nevelésével terhelt tisztek özvegyeinek, — a tisztelt Mosonmegyének közgyűlése által kegyesen meghatározandó mennyiségben fertályévenként nyugtatóványokra kiosztassanak. Azon esetben, ha ilyen özvegyek nem találkoznának, a megyei szolgák legszegényebb özvegyeinek és árváinak jutalmul járandó legyen; az 500 frt kamatja pedig ezen alapítványom kezelésére és évenkénti számadására kegyesen megrendelendő megyei adószedő hivatalnok fáradsága némi jutalmazására járandó legyen.“ Az említett eredeti végrendeletnek 29 ik pontja ekképen hangzik: Minekutána az öszszeszámításból észrevettem volna, hogy ezen végrendeletemben érintett és kitett summák talán a vagyonságom mennyiségét haladná, azért szükségesnek véletem némely sommákat váltó értékre szállítani, úgy, hogy áltáljában az atyafiságnak, mostani szakácsnémnak, házi huszár Horváth Antalnak, kit hűségeért mint gazdát ezentul is megtartani kívánok. T. orvos és sebész uraknak és mostani cselédeimnek rendelt hagyományaim ugyancsak pengőben, a többiek pedig csak váltóértékben fizetessenek és ezen változtatással zárom végrendeletemet oly óhajtással, hogy 30-szor stb. stb.“ A Magyar-Óvárott 1846. november hó 1-én kelt s ezen felirattal „Néhai Szalay József királyi udvarnok ur végintézetének végrehajtásáról szóló oklevél“ ellátott okmány 74-ik tételének szövege ez: Mosonvármegye elhunyt és elhunyanó tisztviselői, hátrahagyott özvegyei és árvái számára a testamentum 20. §. szerint ha-

gyott és 29. §. szerint leszállított összeget t. Bikessy Károly és Tóth József mosonmegyei főadószedő urak felvették 4400 frttal ezüst pénzben.* Az 1846. szeptember 22-én kiállított, Bikessy Károly és Tóth József főadószedők részéről aláírt eredeti nyugta értelmében ezek a 4400 frtnyi összeget ezüstpénzben átvették. — Ezeknek alapján és figyelemmel a köztörvényhatósági bizottságnak 1891. évi márczius hó 31-én kelt 23/b. ü. számú és 1891. évi szeptember 28-án kelt 277/b. ü. számú határozatára, úgy a nagyméltóságu belügyi m. kir. miniszteriumnak 1891. évi július hó 28-án kelt 55,559./VII. 14. számú rendeletére Mosonvármegye törvényhatósága elismeri, hogy a néhai Szalay József királyi udvarnok ur végrendeletének 20. és 29. pontjában jelzett, Mosonvármegye tisztviselőinek özvegyei, árvái, esetleg a vármegyei szolgák javára szolgáló alapítványt 1846. szeptember hó 22-én 4400 forint, irva négyezer négyszáz forintnyi ezüstpénz összegben tényleg átvette, az átvétel óta kezelte, az alapítvány jövedelmét a végrendeletben jelzett célra fordította, elismeri továbbá, hogy ezen alapítvány az időközti átváltozások következtében jelenleg 5200 frt, irva ötezer kétszáz forintról szóló öt százalékos, 1113. sz. kötményezett osztrák államadóssági kötvényre van gyümölcsözőleg elhelyezve.

Ezen elismerésnek, a fentebb jelzett vármegyei határozatoknak és kormányrendeleteknek folyományában Mosonvármegye törvényhatósága kötelezi magát arra, hogy: I. a jelenleg 5200 frtos államkötvényből álló alapítványt, „néhai Szalay József királyi udvarnok alapítványa“ czimén hiven megőrzi, rendeltetésének megfelelőleg s ugyanolyan gondnal, mint saját vagyont, kezeli. II. az alapítványnak évi jövedelmét a következő szabályzat alapján osztja ki: 1. Az alapítvány évi jö-

vedelméből a végrendeletnek és az eddigi eljárásnak megfelelőleg mindenekelőtt 10 frt 50 kr, irva tíz forint ötven krajczárnyi összeg a vármegyei pénztárnok és ellenőr uraknak fizetendő ki, kik e 10 frt 50 krt maguk között egyenlő arányban osztják fel. 2. Az évi jövedelem többi része a jogosultak között osztatik ki. 3. A kiosztásra kerülő összeg felosztása iránt Mosonvármegye törvényhatóságának bizottsága évről-évre a legutolsó évnegyedes rendes közgyűlésben határoz. 4. A segélyezés iránti kérvények a jogosultak részéről évről-évre megújítandók. 5. A segélyezést illetőleg a kérvények a következő sorrendben veendő figyelembe: a) „érdemes“ tisztviselőnek szegényebb sorsu és gyermek-neveléssel terhelt özvegye, b) segélyre szorultak árvái, c) érdemes tisztviselőnek szegényebb sorsu özvegye, d) az a., b., c. pontok alatt említett jogosultak nem létében a szolgák legszegényebb özvegyei és árvái. Ezen alapítványi oklevél három egyenlő példányban állítatott ki. Kelt M.-Óvárott, Mosonvármegye köz-törvényhatósági bizottságának az 1892. évi márczius hó 28-án tartott évnegyedes rendes közgyűléséből. Mosonvármegye közönsége nevében.

P. H.

Tóth Imre s. k., alispán.

44633.

VII./14.

Magyar királyi belügyminiszter. Jóváhagyom azzal, hogy jelen alapítványról szóló számadások minden évben a m. kir. belügyminiszteriumhoz felülvizsgálat végett felterjesztendők. Budapesten, 1892. évi június hó 19-én.

P. H.

A miniszter helyett: Lukács György s. k., államtitkár.

Szabályrendelet

a 15 éven aluli gyermekeknek a nyilvános mulató helyektől való távoltartása tárgyában.

1. §. A közrend, közerkölcsiség és közegészség szempontjából Mosonvármegye területén rendőrileg tilos az, hogy 15-ik életévét még be nem töltött gyermek, korcsmában, sörmérési vagy pálinkamérési helyiségben időzzék, avagy nyilvános táncmulatságon megjelenjék.

2. §. Ezen rendőri tilalomnak megszegése az 1879. évi XL. t. cz. 1. §-a alapján kihágásnak nyilvánítottatik és ennél fogva ötven forintig terjedhető, az illető község szegényalapját megillető pénzbüntetéssel büntetendő.

a) azon korcsmáros, sör- vagy pálinkamérő, avagy nyilvános táncmulatságot rendező, a ki 15-ik életévét még be nem töltött gyermekeket, a korcsmában sör- vagy pálinkamérési helyiségben, avagy a nyilvános táncmulatságon időzni enged;

b) azon szülő vagy gyám, a ki 15-ik életévét még be nem töltött gyermeket korcsmában, sör- vagy pálinkamérési helyiségben, avagy nyilvános táncmulatságon időzni enged vagy pedig a most jelzett helyekre, illetve a nyilvános táncmulatságra magával visz.

3. §. Nem képez kihágást az, ha a községben állandó lakással nem bíró vagy pusztán lakó szülő vagy gyám 15-ik életévét még be nem töltött gyermekkel étkezés céljából időz korcsmában vagy sörmérési helyiségben, ugyszintén az sem, ha valamely helybeli lakos különleges viszonyainál fogva a jelzett helyiségben való étkezésre van utalva.

4. §. A községi előjáróságok szigorú köteletségévé tétetik, ezen szabályrendelet betartása felett örködni s az az ellen vétőket a járási főszolgabíráknak feljelenteni.

5. §. Ezen szabályrendelet minden községben a szokott módon kihirdetendő s minden italmérési helyiségben a vendégek által könnyen látható helyen kifüggesztendő s olvasható állapotban tartandó.

Azon vendéglős, korcsmáros vagy italmérő, ki ezen szakasz rendeletét nem teljesíti, a községi szegényalap javára 50 ftrig terjedhető pénzbüntetéssel fog büntettni.

6. §. Kihágások eseteiben első fokban az illető járás főszolgabírója, másodfokban a vármegye alispánja, harmadfokban a belügyi m. k. minister bíraskodik.

Kelt M.-Óvárrott Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának az 1891. évi márczius hó 31-én tartott évnegyedes rendes közgyűléséből.

P. H.

Kiadta: **Békeffy Jenő** s. k., főjegyző.

99176.

V-10. szám.

M. kir. belügyminiszter. Jelen szabályrendeletet az 1889. évi XI. t.-cz. 5. §-a alapján ezennel megerősítem. Budapest, 1892. évi december hó 22-én.

P. H.

A miniszter helyett: **Andrássy** s. k., államtitkár.

226.

erdb. 1891

LVII.

Szabályrendelet

a községek és volt urbéres közbirtokosságok erdejének törvényszerű kezelése tekintetéből alkalmazandó közös erdőtisztrol s annak szolgálati viszonyáról.

I.

Az erdőbirtokosnak a közös erdőkezelés tekintetében való kötelezettségéről s a költségek fedezésének módjáról.

1. §. Azon községek és volt urbéres közbirtokosságok, kik erdővel bírnak; kötelesek erdejük törvényszerű kezelését közösen eszközölni, mely célból egy

közös erdőtiszt alkalmazandó, ki „kezelő erdőtiszt” címet viselend.

2. §. A kezelő erdőtiszt javadalmazására szükséges költségeket, az érdekelt közbirtokosok erdőterületük arányában tartoznak viselni. Ezen a közigazgatási erdőrendészeti bizottság által megállapítandó költségjárulékok az erdőbirtokosoktól a járási főszolgabírák által behajtandók és a megyei pénztárba szállítandók, mely azokat külön alapban kezelendi. A kezelő erdőtiszt tehát kinevezési okmányában jelesített illetményeit a megyei pénztárból a kinevezési okmányban megállapított részletekben bélyegzett nyugta mellett veszi fel; megjegyezvén egyszersmind, hogy azon esetre, ha fentjelzett alapban bármely oknál fogva a megkívántató pénzkészlet nem volna meg, a kezelő erdőtiszt fizetését a megyei házi pénztár fogja előlegezni.

3. §. A kinevezési okmányban megállapított illetményeken kívül a kezelő erdőtiszt rendes szolgálatából kifolyó és szorosan az erdőkezeléshez tartozó munkákért s utazásokra más díjazást vagy költségtérítést nem követelhet s bárkitől s bármily ürügy alatt ily czimen ajándékokat el nem fogadhat.

II.

A kezelő erdőtiszt szolgálati viszonyáról és kötelességeiről általában.

A kezelő erdőtiszt a közigazgatási erdőrendészeti bizottság által hivatalból neveztetik ki élethossziglan és csak oly cselekmények, vagy mulasztások folytán mozdítható el, melyek az 1886. évi XXII. t.-cz. alapján a fegyelmi eljárás útján hivatalvesztést vonnak maguk után; fegyelem tekintetében tehát a kezelő erdőtiszt ugyanazon szabályok alá esik, melyek a községi tisztviselőkre nézve érvényben vannak, azon különbséggel, hogy a vizsgálat nemcsak az erdőbirtokosok kérésére

és jelentésére, hanem a közigazgatási erdőrendészeti bizottság határozata alapján is folyamatba tehető.

A kezelő erdőtisztnek szolgálatáról való lemondása esetén a felmentés és az állomás újra való betöltése iránt az erdőrendészeti bizottság intézkedik, oly megszorítással azonban, hogy az erdőtiszt, ha csak fegyelmi eljárásra indokot szolgáltató körülmények fenn nem forognak, lemondásától számitandó három hónap mulva mulhatlanul fölmentendő.

5. §. A kezelő erdőtiszt szolgálatában a közig. erdőrendészeti bizottság elnökének rendelete alapján a járási főszolgabírák által vezetetik be. Az eszközölt bevezetésről felvett jegyzőkönyv a közigazgatási erdőrendészeti bizottságnak terjesztendő be.

6. §. A kezelő erdőtiszt a közigazgatási erdőrendészeti bizottságnak közvetlenül lévén alárendelve, a reája bizott erdőket ennek ellenőrzése mellett önállóan kezeli. Kötelessége eszerint a nevezett bizottságnak összes törvényszerű rendeleteit és utasításait pontosan teljesíteni s a szolgálatából kifolyó jelentéseket, valamint az erdőgazdaságra vonatkozó korszaki beadványokat ugyanazon bizottságnak az előirt időben fölterjeszteni.

Kötelessége továbbá a gondozására bizott erdőterületeket évenként legalább kétszer (tavasszal és ősszel) beutazni s a kerületi kir. erdőfelügyelőnek hozzá intézett kérdéseire pontos felvilágosítással szolgálni.

7. §. Kiskorúakat érdeklő erdészeti ügyekben a kezelő erdőtiszt köteles a megyei árvaszéknek szakvéleményt adni.

8. §. Az erdővédelem megfelelő végrehajtása céljából tartozik a kezelő erdőtiszt felelősség terhe alatt arra ügyeini, hogy a kezelése alatti erdőknél a szükséges számú és törvényszabta képzettségű erdőőri személyzet alkalmaztassék, késedelem nélkül keresvén ille-

tékes helyen törvényszerű orvoslást az erdőbirtokosok e tekintetbeni esetleges mulasztásai ellen.

9. §. A kezelő erdőtiszt a kezelésére bizott erdők-nél alkalmazott erdőőri személyzetnek közvetlen előljárója lévén, feladatához tartozik az alárendelt erdőöröket hivatásuknak megfelelően foglalkoztatni és az általuk végzendő kötelmek pontos teljesítése fölött őrködni, felelősséggel tartozván egyaránt a saját meghagyása folytán az erdőörök által végzett ténykedésekért.

10. §. Köteles továbbá a kezelő erdőtiszt az alárendelt erdőöröket az erdőtörvénynek erdőrendészetre és erdővédelemre vonatkozó mindazon rendelkezéseivel kellőleg megismertetni, melyeknek tudása az erdőörtől követelhető, és ha a kezelésére bizott erdőkben — ide értve a közvetlen kezelése alá nem tartozó idegen erdőket is — az erdőtörvénynyel ellenkező vagy hatósági intézkedést igénylő cselekménynek vagy mulasztásnak jut tudomására, köteles azt a közigazgatási erdőrendészeti bizottságnak s egyuttal a kir. erdőfelügyelőnek azonnal bejelenteni.

11. §. A szolgálat érdekében teendő szóbeli jelentések átvétele és meghagyások czéljából az erdőőri személyzettel szükséges érintkezést köteles a kezelő erdőtiszt akként eszközölni, hogy az erdővédelem e miatt hátrányt ne szenvedjen.

12. §. A magas kormány által jóváhagyott gazdasági üzemtervek szigorú betartása, nemkülönben az üzem-nyilvántartás pontos vezetése iránt a kezelő erdőtiszt teljes felelősséggel tartozik.

13. §. A kezelő erdőtiszt köteles a kir. erdőfelügyelőnek a kellő felvilágosításokon kívül minden tekintetben segédkezést nyújtani; s amennyiben azt rendes teendője megengedi, a kir. erdőfelügyelőt a kerületében teendő utazásoknál kísérni.

14. §. Az erdőőri személyzet működésének kellő vezetése és ellenőrzése tekintetéből szükséges, hogy a kezelő erdőtiszt az erdővédelemben tevékenyen részt vegyen s így a kezelése alatt levő erdőkben előforduló káros cselekmények és eseményekről minél pontosabb tudomást szerezzen.

A rendes teendőkkel összekötött kirándulásokon kívül köteles a kezelő erdőtiszt az erdők állományát veszélyeztető körülmények alkalmával vagy bármely más rendkívüli esetekben is, melyek annak jelenlétét egyáltalában követelik, mindenkor a kellő időben a helyszínén megjelenni.

15. §. Ámbár a nyert erdőtermények mimódoni felhasználása és értékesítése szorosán véve az erdőbirtokosokat illeti, mindamellet is feladata leendő a kezelő erdőtisztnek arra ügyelni, hogy a házi szükségletek fedezése után fenmaradó erdőtermények eladása a birtokosokra nézve a lehető legelőnyösebben történjék s hogy egyáltalában a kezelésére bizott erdők ok-szerűen kihasználtságának s az adott viszonyok között elérhető legnagyobb jövődelmet hozzanak, örködvén egyiránt a fölött is, hogy a volt urbéresek erdeiben évenként termelendő anyagokkal csupán csak a jogosultak igényei elégíttessenek ki s hogy ezen czélből a községek előljáróságai a fa-felosztási kulcsot magában foglaló pontos lajstromokat vezessenek.

III.

A kezelő erdőtiszt hatásköréről.

16. §. Hatásköréhez képest jogában áll a kezelő erdőtisztnek az alantas erdőőrök kisebb szolgálati vétéseit vagy mulasztásait szó- vagy írásbelileg megróvni, sőt szükség esetén bérük ideiglenes beszüntetésével is megfenyíteni.

Elkövetett nagyobb mérvű s a szolgálatból való elbocsájtással járó vétségeket azonban köteles a kezelő erdőtiszt az illető erdőbirtokosoknak, valamint egyuttal a közig. erdőrendészeti bizottságnak is tudomására hozni és a vétkeseknek talált erdőőrök elbocsátását szorgalmazni.

17. §. Az erdőtörvény 136. §-a értelmében elbírálandó erdei kihágások esetében az e részbeni panasz-tétel a kezelő erdőtiszt által is az illetékes bíróság előtt előterjeszthető s ez esetben a tárgyalás alkalmából felmerült eljárási költségeknek az erdőbirtokosok javára megítélt és befolyt összegekből való megtérítését is igényelheti.

A kezelő erdőtisztnek nincs megengedve az, hogy az erdőkezeléssel összefüggő pénzbevételeket eszközölhessen.

IV.

A kezelő erdőtiszt belső (irodai) s külső (kezelési) teendőiről különösen.

18. §. Hivataloskodása fölött köteles a kezelő erdőtiszt szabályszerű, a mosonvármegyei erdőkre elkülönített és önálló ügyviteli jegyzőkönyvet, iktatót, tárgymutatót vezetni, melybe a hozzá Mosonvármegyéből érkezett rendeletek és utasítások, az erdőőrök jelentései, az egyes mosonvármegyei erdőbirtokosok kívánatai vagy panaszai s minden az erdőkezelést érintő egyéb ügyek, valamint az ezen beadványok folytán tett intézkedések és foganatosított eljárások pontosan lesznek iktatandók.

19. §. A kezelés eredményéről s egyáltalában a kezelésére bizott erdők állapotáról a kezelő erdőtiszt által a közig. erdőrendészeti bizottságnak minden év január hava 15-én kimerítő jelentések terjesztendők fel.

20. §. A kezelő erdőtiszt teendőihez tartozik a jóváhagyott üzemtervek nyomán évenként egy favága-

tási tervet, melyből a remélhető fatömegnek választék (szortiment) szerinti mennyisége is kivethető legyen, az erdőbirtokosokkal történt megállapodáshoz képest s tekintettel ezeknek szükségleteire, elkészíteni s azt, valamint a mesterséges beerdősítésekhez megkívántató munka- és pénzsükségletre vonatkozó előirányzatot is az egyes erdőbirtokosoknak szóval vagy a midőn szükség követeli, írásban is kellő időben előterjeszteni, mely alkalommal tartozik egyszersmind a múlt évi vágatási területet megszemlélni és az azon foganatosított vagy foganatosítandó munkálatok iránt meggyőződést szerezni.

21. §. A midőn a kezelő erdőtiszt a fölött örökös, hogy az alantás erdőőri személyzet a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium 1880. évi 24931. sz. magas körrendeletének megfelelő erdei naplókát vezesse, teendőihez tartozand az ezen naplókba feljegyzett minden erdei kihágást az általa ezen célra, minden egyes erdőbirtok számára, külön nyitandó erdőkihágási nyilvántartási jegyzőkönyvbe felvenni s ennek nyomán azon kihágási eseteket, melyekben a károsítóval kiegyezés létre nem jött, egy kimutatásba foglalva arról gondoskodni, hogy azok az illetékes bíróságnak a törvény által kitűzött idő alatt bejelentessenek s a hozott ítéletek végrehajtassanak.

22. §. A kezelő erdőtiszt az egyezség útján elintézt erdei kihágásokért is felelős lévén, a kezelése alatt levő erdőkben elkövetett erdei kihágásokat az illető községek és volt urbéresek csak az esetben intézhetik el békés uton, valamint az általuk kötött egyezségek csak az esetben fognak érvényeseknek tekintetni, ha az illető felek a kár teljes értékén s a kártérítésen kívül a pénzbüntetésnek 50%-át is az erdei kihágási esetnek az illetékes bíróságnál való bejelen-

tése előtt lefizették és ha ezen egyezség a kezelő erdő-
tiszt által javaslatba hozatott, illetőleg ha ez az egyez-
séget a községre vagy urbéri közbirtokosságra nézve
előnyösnek ismerte el.

Minden más alapon létrejött egyezségről az erdő-
felügyelő a kezelő erdőtiszt által értesítendő. — Ha a
kezelő erdőtiszt ezen bejelentést elmulasztaná, a mu-
lasztás őt fogja terhelni s ő lesz felelős az erdőbirto-
kos kárának megtérítéseért. Az ily alapon kötött egyez-
ségek alapján befolyt s a kezelő erdőtiszt kezéhez be-
fizetett pénzeszszegek legkésőbb 24 óra alatt az illetékes
helyre (erdőbirtokos, s amennyiben pénzbüntetés, járási
főszolgabírónak) küldendő s megfelelően elszámolandók.

23. §. A fakijelölések foganatosítása, mely rend-
szerint a község előljárói, illetve az erdőbirtokosok
vagy azok küldöttei jelenlétében eszközendő, valamint
a ténylegesen kihasznált fatömeg mennyiségének számba-
vétele és azoknak úgy, mint egyéb kezelési eredmé-
nyeknek, a nyilvántartási könyvekbe való lelkiismeret-
es feljegyzése szintén a kezelő erdőtiszt teendőihez
tartozik.

24. §. Az erdőművelés az okszerű gazdálkodásnak
alapfeltételét képezvén, kötelességévé tétetik a kezelő
erdőtisztnak, miszerint a kezelése alatt levő erdők-
ben üzemtervileg foganatosítandó beerdősítési munká-
latoknál kitartó szorgalommal s a jó sikert biztosító
szakértelemmel eljárjon és hogy az erdősítéseket min-
denkor megbízható munkások által foganatosíthassa.

25. §. A mennyiben a kezelésére bizott területek
határain belül oly kopár területek találtaknának, me-
lyek az 1879. erdőtvény 155. §-a szerint beerdősít-
endők, köteles a kezelő erdőtiszt azon esetre, ha ezen
terület az általa kezelt erdők birtokosai egyikének tu-
lajdonát képezi s az illető birtokos a beerdősítést ön-

erején eszközölni akarná, az erre vonatkozó erdősitési tervezet kidolgozását, valamint a beerdősitési munkálatok vezetését elvállalni.

26. §. A törvényszerű üzemtervek elkészítéséről minden erdőbirtokos saját belátása szerint gondoskodni tartozik ugyan, a kinevezett erdőtisztnek azonban kötelességévé tétetik az illető üzemterveknek elkészítése azon esetben, ha ezt az erdőbirtokosnak más uton elkészíttetni módjában nem lenne és ha erre ennek kérvénye folytán a közig. erdőrendészeti bizottság által felhivatik, mely utóbbi a kir. erdőfelügyelő meghallgatása után megállapítja egyszersmind az üzemterv elkészítése után járó külön munkadíjt is.

27. §. Végül határozottan elváratik, hogy a kezelő erdőtiszt minden eljárásában szorosan az erdőtvényhez s ennek alapján a magas kormány és az erdőrendészeti hatóság által kiadott rendeletekhez és utasításokhoz ragaszkodva, a reá bízott erdővagyon javát lelkiismeretes és teljes erővel előmozdítandja.

Kelt M.-Óvárott, Mosonvármegye közig. erdőrendészeti bizottságának az 1891. évi december hó 14-én tartott üléséből.

Tóth Imre s. k.

alispán,

mint a közig. erdőrendészeti
bizottság elnöke.

7662.

alisp.

Ezen szabályrendelet a nagyméltóságú földmivelésügyi m. kir. miniszteriumnak folyó évi február hó 3-án 2532/I. 4. szám alatt kelt rendeletével jóváhagyatott.

M.-Óvárott, 1893. évi május hó 28-án.

Az alispán helyett: Békeffy Jenő, főjegyző.

Szabályrendelet a fegyvertartásról.

1. §. Az ezen szabályrendeletben használt fegyver szó alatt lőfegyver (u. m. puska, karabély, floubert, pisztoly, revolver) értendő.

2. §. Mindenki, a kinek fegyvere van, azt lakhelye, községi előljáróságánál szóbelileg bejelenteni és magának fegyvertartási igazolványt szerezni köteles. Ebből folyólag vármegyénk területén fegyvert csak az tarthat birtokában, ki fegyvertartási igazolványt kapott.

3. §. Fegyvert birtokában nem tarthat és ennél fogva fegyvertartási igazolványt nem kaphat:

- a) a ki hatóság vagy magánosok elleni erőszak, gyilkosság, rablás, zsarolás, lopás miatt büntetve volt;
- b) a ki vadászati kihágás miatt büntetve volt;
- c) az, a ki fegyverrel elkövetett kihágásért büntetve és ennek alapján a fegyvertartástól eltiltva lett;
- d) a ki elmebeli fogyatkozás miatt a fegyver biztos kezelésére képtelen.

4. §. Az atyának vagy gyámnak, gazdának, illetve szolgálatra alkalmazónak írásbeli *beleegyezése nélkül* fegyvert birtokában nem tarthat, és ennél fogva fegyvertartási igazolványt sem kaphat:

- a) a ki élte 20. évét még be nem töltötte;
- b) a ki cseléd minőségben valakinek szolgálatában áll;
- c) a ki nem cseléd minőségben ugyan, de mint csósz, pásztor, kerülő, erdőőr van alkalmazva a mező-, szőlő- vagy erdőgazdaságban.

5. §. A községi előljáróság a fegyverbejelentést az I. mintájú nyilvántartási könyvbe bevezeti, a 4. §-ban

jelzett írásbeli beleegyezést átveszi, a főszolgabirónak a II-ik mintájú jelentést beküldi és a főszolgabirói intézkedés eredményét a nyilvántartásba bejegyzi.

6. §. A főszolgabiró a községi jelentés alapján vagy a III. mintájú fegyvertartási igazolványt állítja ki, vagy pedig a IV-ik mintájú megtagadó végzést hozza és az igazolványt vagy a végzést a bejelentő félnek leendő kézbesítés végett a községi előljárásának megküldi.

7. §. Az előző §-ban említett megtagadó végzés ellen a bejelentő fél az alispánhoz, az alispán határozata ellen pedig a határozat kézbesítésétől számított 8 nap alatt a vm. közigazgatási bizottsághoz felelbezhet.

8. §. A bejelentésnél minden fegyver után 10 fillér nyomtatványi díj fizetendő, mely összeg a községi jegyzőt illeti meg, ki ennek fejében a községnél szükséges űrlapokról gondoskodik.

A fegyvertartási igazolvány ellenben díj- és bélyegmentesen adatik ki és a főszolgabirák a szükséges űrlapokkal a vm. pénztár terhére láttatnak el.

9. §. Száz koronáig terjedhető, az illető község szegényalapja javára fordítandó pénzbüntetéssel, behajthatlanság esetén 5 napig terjedhető elzárással büntetendő kihágást követ el az, a ki fegyvertartási igazolvány nélkül, vagy jogerős megtagadó határozat ellenére fegyvert tart birtokában.

A 3. és 4. §-ban említett esetek fennforgása esetében a büntetésen felül a fegyver elkobzandó és a belügyi m. kir. miniszter 1884. évi 63477. sz. a. kelt körrendeletében szabályozott eljárás után, nyilvános árverésen eladandó, a befolyt vételár pedig az illető község szegényalapja javára fordítandó.

A kihágás tekintetében első fokban a főszolgabiró, másodfokban az alispán és harmadfokban a belügyi

m. kir. miniszter jár el a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások eseteiben követendő eljárása szabályozása tárgyában 1880. évi aug. 17-én 38.547. sz. a. kiadott kormányrendelet értelmében.

10. §. Olyanokkal szemben, kik hatóság vagy magánosok ellen erőszak, gyilkosság, rablás, zsarolás, lopás, vagy két ízben elkövetett orvvadászat miatt büntetve voltak, a fegyvertartási igazolványnak jogerős megtagadása egyenlő joghatályu az 1879. évi XL. t.-cz. 61. §-ban említett fegyverbirhatási tilalommal. Ebből folyólag, ha a most nevezettek a megtagadó végzés ellenére fegyvert tartanak birtokukban, ez nem a jelen szabályrendelet, hanem az 1879. évi 40. t.-cz. 61. §-a alapján büntetendő.

11. §. Az, kitől a fegyvertartási igazolvány a 3. §. c) vagy d) pontja alapján tagadtatott meg, a jogerős határozat kézbesítésétől számított egy év letelte után az alispánnál kérheti, hogy fegyvertartási ügye újabb vizsgálat tárgyává tétessék. Ha a vizsgálatból kiderül az, hogy a fegyverbirhatási tilalom ideje már lejárt, vagy az elmebeli fogyatkozás már fenn nem áll, akkor az alispán a fegyverbirhatást kimondva, a községet a bejelentésnek újabb felvételére és az 5. §-ban jelzett további teendőkre utasíthatja.

12. §. Az, kitől a fegyvertartási igazolvány a 4. §. alapján tagadtatott meg, a mint a jelzett írásbeli beleegyezést a község előljáróságánál átadhatja, újabb fegyverbejelentést tehet, mely esetben az 5. §-beli eljárás követendő.

13. §. A fegyvertartási igazolvány visszavonható attól, kire nézve a 3. § a) b) c) d) esete beáll, vagy kire nézve az atya, gyám, gazda, szolgálatra alkalmazó a beleegyezést írásbelileg visszavonja. Ily esetek fennforgását a községi előljáróság a főszolgabírónak beje-

lenten köteles, ki elsőfokulag határoz, a határozat ellen pedig a 7. §-beli jogorvoslatnak van helye.

14. §. A községi előljáróság köteles mindenkit, a kinek igazolvány nélkül fegyvere van, a főszolgabírónak feljelenteni.

Kelt Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának 1893. április 24-én M. Óvárott tartott üléséből.

Olvasta és kiadta: **Békeffy Jenő** s. k. főjegyző.

71577.

V./10.

Ezen szabályrendeletet, az 1879. XL. t.-cz. 0. §. alapján ezenel megerősitem. Budapesten, 1893. október 1-én.

(P. H.)

A minister helyett: **Andrássy** s. k., államtitkár.

220

b. ü.

1893.

LIX.

Szabályrendelet

a vármegyei tisztviselők, segéd- és kezelőszemélyzet, valamint a szolgák fizetései rendezéséről.

Az 1893. évi június hó 21-én tartott rendkívüli közgyűlésben a vármegyei szervezési szabályrendeletnek a megyei tisztviselő- és szolgálószemélyzet illetményeiről szóló fejezete következőleg módosított:

Alispán	2420	frt	rend. fizetés,	szab. lakás,	300	frt	uti átalány.
Főjegyző	1760	"	"	"	300	frt	lakbér
I. Aljegyző	1320	"	"	"	200	"	"
II. Aljegyző	900	"	"	"	200	"	"
Árvasz. elnök	1650	"	"	"	200	"	"
" tlnök	1320	"	"	"	200	"	"
" jegyző	1000	"	"	"	200	"	"
Pénztárnok	1100	"	"	"	200	"	"
Ellenőr	900	"	"	"	200	"	"
Könyvelő	1100	"	"	"	200	"	"
Számtiszt	800	"	"	"	200	"	"
Főügyész	1540	"	"	"	200	"	"
Levéltárnok	1100	"	"	"	200	"	"

Allevéltárnok . . .	700	frt	rend.	fizetés.		
Főszámvevő . . .	1100	"	"	"	200	"
Alszámvevő . . .	900	"	"	"	200	"
Főorvos	1160	"	"	"	—	300
Járási orvos . . .	500	"	"	"	—	150
Közp. állatorvos	700	"	"	"	—	200
Járási állatorvos	480	"	"	"	—	150
Főszolgabíró . . .	1320	"	"	"	200	300
Szolgabíró	1000	"	"	"	150	"
Közig. gyakorn.	440	"	"	"	60	"
Kiadó	900	"	"	"	—	"
Iktató	900	"	"	"	—	"
Irnok	700	"	"	"	—	"
Házfelügyelő . .	480	frt	rend.	fizetés, szabad lakás		
Sajtókezelő . . .	480	"	"	"		
Hajdu	360	"	"	"		

Jóváhagyatott a belügyi m. kir. miniszterium folyó évi szeptember hó 23-án 81652/II. sz. a. kelt rendeletével.

M-Óvár, 1894. évi szeptember hó 25-én.

Alispán helyett: **Békeffy Jenő**, főjegyző

312
b. ü. sz.

LX.

Szabályrendelet

a téglák és fedélcserépek méreteinek megállapítása tárgyában

1. §. Mosonvármegye területén 1895. évi január hó 1-től kezdve csakis oly építő, illetve falazó téglák készíthetők és építésre csakis olyanok fogadhatók el, illetve csakis olyanok használhatók az építésnél, melyek 29 cm. hosszúsággal, 14 cm. szélességgel és 6.5 cm. vastagsággal bírnak.

2. §. Normális méretű burkoló vagy kövező téglá alatt olyan értendő, melynek $\frac{24}{24}$ cm. oldalhosszal bíró négyzetalakja és 4 cm. vastagsága van.

3. §. Normális méretű fedélcserép alatt azon kö-

zónséges fedőcserép értendő, mely 37 cm. hosszúsággal és 18.5 cm. szélességgel készült, a vastagsága a használt agyag minősége a cserép alkalmazásának módja stb. szerint különböző lehet.

4. §. Ugy a burkoló vagy kövező tégláknak, mint a fedőcserepeknek egyéb méretben s alakban való készítése meg van engedve, de az épülettervező és költségvetést készítő az egyéb, mint a normálisnak kimondott építő anyag használatából származó esetleges hátrányokért felelősségre nem vonható, ha ilyeneknek a tervezésnél és költségvetés készítésénél való figyelembevétel az építési szerződésben kikötve volt.

Azok, kik a jelen szabályrendelet 1. §-ában foglalt határozatok ellen vétének, kihágást követnek el és e miatt a nagyméltóságu belügyi m. kir. ministerium 1880. évi 385. számú rendeletének 8. §-a értelmében első fokban a járás főszolgabirája, másodfokban a vármegye alispánja és harmadfokban a belügyi m. kir. miniszterium által 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, mely behajthatlanság esetében elzárással helyettesíthető, büntetendők.

A pénzbüntetés pedig azon község szegényalapjának adandó ki, mely községben a kihágás elkövetett.

6. §. A már készletben levő építő és falazó téglák felhasználása, amíg ezen készlet tart, megengedtetik.

Kelt Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának 1893. évi október hó 30-án M. Óvárott tartott évnegyedes rendes közgyűlésében.

Olvasta és kiadta :

Békeffy Jenő s. k.

főjegyző.

80323.

Magyar királyi belügyminiszter.

V—b. 61894. szám

Jelen szabályrendeletet az 1879. évi XL. t.-cz. 5. §-a alapján ezennel megerősítem.

Budapesten, 1894. évi szeptember hó 29-én.

P. H.

A minister meghagyásából:

Jekelfalusy s. k.

ministeri tanácsos.

131.

b. a.

LXI.

Szabályrendelet

a szállodai, fogadói és vendéglői iparról.

1. §. Szálloda, fogadó és vendéglő nyitására ipar-engedélyt nem nyerhet az :

a) a ki nyereségvágyból elkövetett büntett vagy vétségért fenytve volt;

b) a ki bordélyházat tart.

2. §. Mosonvármegye területén az eddig fennállott szállodák, fogadók és vendéglők száma lehetőleg fenn-tartandó; ujak nyitására az iparengedély csakis az illető község képviselő-testületének meghallgatása mellett adható meg.

3. §. A vendégek kiszolgálására csakis kifogástalan életű egyének alkalmazhatók.

4. §. A szállodák, fogadók és vendéglők a hatóság állandó felügyelete és ellenőrzése alatt állanak. — Ezen üzletek tulajdonosai kötelesek megengedni azt, hogy a magukat kellően igazoló hatósági közegek bármikor meggyőződést szerezhessenek maguknak arról, hogy a jelen szabályrendelet intézkedései megtartatnak.

5. §. A ki szállodát, fogadót vagy vendéglőt tart, köteles a szobákért és ételekért járó árt feltüntető és hatóságilag láttamozott szabályzatot (árjegyzéket) helyiségeiben kifüggesztve tartani.

Ezen árak maximum gyanánt tekintendők, melyeknél többet felszámítani tilos.

6. §. A szállodatulajdonos, fogadós és vendéglős tartozik felügyelni arra, hogy helyiségei tiszták és egészségesek legyenek, hogy a vendég használatára friss, kimosott fehérnemű adassék, tehát nem olyan fehérnemű, mely a használat után csak vízzel befecskendezve és lepréselve lőn, továbbá, hogy cselédei a vendégek irányában előzékenységgel viseltessenek és egyáltalán arra, hogy a fennálló rendőri szabályok minden tekintetben szigoruan és pontosan betartassanak.

7. §. A vendégek elszállásolására szolgáló helyiségeknek minden szállodában, fogadóban és vendéglőben jó zárással kell ellátva lenniök.

8. §. A szállodatulajdonosok, fogadósok és vendéglősök a beszálló idegenekről rendes vendégkönyvet, illetőleg jegyzéket vezetni kötelesek.

A szállodatulajdonosok, fogadósok és vendéglősök, a náluk megszálló idegeneket megérkezésük után a vendégkönyv, illetőleg jegyzék átadása mellett nevük, állásuk és lakhelyük bejegyzésére azonnal felhívni, az idegenek megszállásáról pedig a községi előljáróságnak 48 óra alatt jelentést tenni tartoznak.

9. §. A szállodák, fogadók és vendéglők Magyar-Óvárott, Lucsonyban, Mosonyban, Nezsideren és Rajkán éjjeli 12 óráig, megyénk többi községeiben pedig nyáron, azaz ápril 1-től szeptember hó 30-áig éjjeli 11 óráig, télen, azaz október 1-től márczius hó 31-ig ellenben esti 10 óráig tarthatók nyitva.

A szállodák, fogadók és vendéglőknek a rendőri zárórán túl terjedő nyilvántartására az engedélyt esetről esetre a járási főszolgabíró adja meg.

Fogadókbán és vendéglőkben zenélni csak helyhatósági engedély mellett szabad.

Szállástkereső utasok az éj bármely szakában is befogadandók.

10. §. Minden szállodatulajdonos, fogadós és vendéglős a káros hitelügyletekről, továbbá a tiltott szerencsejátékok és rendőri zárórákról szóló szabványokat helyiségeiben kifüggesztve tartani köteles.

11. §. Szállodák, fogadók és vendéglők, a jelenleg fennálló érintetlenül hagyásával, jövőre templomok, iskolák, kórházak és középületek közelében 100 méternyi távolságon belül nem nyithatók.

A már létezők is a jogérvényben fennálló szerződések lejártával az üzlettulajdonos személyében beállt változás esetén, — mindig azonban az üzlettulajdonos által netán tett beruházások sérelme nélkül — a templomok és hasonló szempont alá eső épületek közeléből lehetőleg eltávolítandók, olyképen azonban, hogy minden egyes konkrét esetben az ipar- és rendőrhatalóságok egyetértőleg lesznek hivatva határozni.

12. §. Az a szállodatulajdonos, fogadós vagy vendéglős, a ki üzletében erkölestelen egyéneket alkalmaz, a ki titkos kéjelgést üző női alkalmazottat tart, a ki női alkalmazottjának titkos kéjelgéséről értesülvén, ezt a hatóságnál azonnal be nem jelenti, aki a vendégek használatára nem a 6. §-ban jelzett friss, kimosott fehérneműt ad, avagy helyiségeit tisztátlan és az egészségre ártalmas állapotban tartja, 2 frttól 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, esetleg 12 órától 5 napig terjedhető elzárással, ismétlés esetében pedig ezentelül 5 napig terjedhető elzárással büntetendő.

A büntetéspénzek az illető község szegényalapja javára fordítandók.

13. §. Az a szállodatulajdonos, fogadós vagy vendéglős, a ki helyiségeit a jelen szabályrendeletben meghatározott rendőri zárórán túl nyitva tartja, az 1879. évi XL. t.-cz. 74. §-a alapján 50 frtig, visszaesés esetében pedig, amennyiben az utolsó büntetés kiállításától fogva két év még nem mult volna el, 200 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A büntetéspénzek az 1887. VIII. t.-cz. 2. §-ában jelzett czélokra fordítandók.

14. §. Az a szállodatulajdonos, fogadós vagy vendéglős, a ki helyiségeiben az árszabályzatot kifüggesztve nem tartja, ugyszinte az is, a ki azt megszegi, 1884. évi XVII. t.-cz. 156. §-ának *b)* pontja alapján 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A büntetéspénzek az 1884. évi XVII. t.-cz. 165. §-ában jelzett czélokra fordítandók.

15. §. Az a szállodatulajdonos, fogadós vagy vendéglős, a ki a jelen szabályrendelet 10. §-ában meghatározott kifüggesztési kötelezettségének eleget nem tesz, 2 frttól 50-ig terjedhető pénzbüntetéssel, esetleg 12 órától 5 napig terjedhető elzárással büntetendő.

A büntetéspénzek az illető község szegényalapja javára fordítandók.

16. §. Az a szállodatulajdonos, fogadós vagy vendéglős, a ki jelen szabályrendelet szerint az idegenek nyilvántartására rendelt vendégkönyvet, illetőleg jegyzéket pontosan nem vezet, ugyszinte az is, a ki a nála megszállott idegent megérkezése után a vendégkönyv vagy jegyzék átadása mellett, nevének, állásának és lakhelyének beírására azonnal fel nem hívja vagy az idegennek megszállásáról 48 óra alatt a községi előljárásnak jelentést nem tesz, az 1879. évi

XL. t. cz 73. §-a alapján 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ugyanazon büntetés éri a szolgaszemélyzetnek azon tagját is, a kit a szolgálatadó által reá bízott kötelességnek elmulasztása terhel.

A büntetéspénzek az 1887. VIII. t. cz. 2. §-ában jelzett czélokra fordítandók.

17. §. Szállodák, fogadók és vendéglők tartása jogától mindazonáltal azon iparhatóság saját területén, előrebocsátott vizsgálat és tárgyalás után, meghatározott vagy határozatlan időre megfoszthatja azt, a kinél oly tények merültek fel, a melyek őt iparának üzhetése tekintetében a közérkölciség és a közrendészet szempontjából megbizhatlannak tüntetik fel. Az illető iparág csak új engedély alapján üzhető.

18. §. A 12., 13., 15. és 16. §-okban említett kihágások eseteiben első fokban az illető járás főszolgabirája, mint elsőfoku rendőrhatóság, másodfokban a vármegye alispánja, harmadfokban pedig a m. kir. belügyminister; és a 14. §-ban említett kihágások eseteiben az ipartörvényről szóló 1884. évi XVII. t. cz. 166. §-ában felsorolt hatóságok járnak el.

19. §. Azok, kik szállodát, fogadót vagy vendéglőt az 1884. év október hava 1-ső napja előtt szerzett jogosítvány alapján tartanak, üzletük gyakorlásánál a jelen szabályrendelet határozmányait szintén megtartani kötelesek.

Kelt Magyar-Óvárott, Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának az 1894. évi április hó 30-án tartott évnegyedes rendes közgyűléséből.

Kiadta: **Békeffy Jenő** s. k. főjegyző.

48,032.

1894. VI.

Jóváhagyom azzal, hogy a 13. és 16. §-ok második bekezdésében az 1887. évi VIII. t. cz. 2. §-a helyett most már az 1892. évi XXVII. t. cz. 3. §-a idézendő.

Budapest, 1894. évi július hó 12-én.

(P. H.)

A miniszter helyett: **Reiszig** s. k. államtitkár.

Szabályrendelet

a *Peronospora viticola* (szőlőragya) által okozott szőlőbetegség ellen Mosonvármegye területén kötelező védekezés tárgyában.

1. §. Mosonvármegye minden szőlőbirtokosa köteles szőlőjét évenként legalább kétszer a *Peronospora viticola* ellen, valamely alkalmas rézvegyülettel bepermetezni.

2. §. Az első permetezésnek lehetőleg május végéig, de legkésőbb június hó 10-ig be kell fejezve lennie, a második permetezést a szőlő elvirágzása után kell végezni s ez július hó 20-ik napjáig befejezendő. Ha a júliusi esőzések a 2-ik permetezés alkalmával kipermetezett oldatot lemosnák, ajánlatos e hóban még, vagy augusztus hóban harmadszor is permetezni, ez azonban nem kötelező.

3. §. A permetezés legcélszerűbb módjáról a jelen szabályrendelethez csatolt utasítás tájékoztat; a szőlő birtokosának jogában áll azonban más rézvegyületet is (pld. azurint, rézgáliczszóda-vegyületet stb) használni, mint az utasításban ajánlottat, nemkülönben nélkülözve a permetező gépeket, a vegyületek kifecskendezésére seprőt, vagy meszelőt is használhatnak az olyan szőlőbirtokosok, kiknek szőlőtőkái kertben vannak.

4. §. A permetezés elmulasztásáért első sorban a szőlőbirtokos felelős, fennmaradván neki esetleg visszereseti joga a megbizott vagy cselédje ellen.

5. §. A ki ezen szabályrendeletben megszabott kötelezettségeket nem teljesíti, kihágást követ el s az illető községi szegényalap javára fordítandó 2—50 frtig terjedő pénzbüntetéssel sújtatik, mely be nem hatjhatás esetén az 1879. évi 40 t.-cz. 22. § korlátain belül elzárásra változtatik át.

Ezenkívül köteles a mulasztó a permetezés elmulasztásából esetleg másokat ért kárt megtéríteni.

6. §. Ezen szabályrendelet megtartásának ellenőrzését első sorban a község előljáróságának külön megbizott tagja, másodsorban a járási főszolgabíró gyakorolja.

7. §. Kihágások esetén elsőfokban a járási főszolgabíró, másodfokban a megyei alispán és harmadfokban a m. k. földmivelésügyi miniszter ítél.

8. §. Ezen szabályrendelet jóváhagyás és kihirdetés után nyolczadik napon lép életbe.

Kelt M. Óvárott, Mosonvármegye köztörvényhatósági bizottságának az 1893. évi október hó 30-án tartott évnegyedes rendes közgyűléséből.

Kiadta: **Mándy Gyula** s. k. tb. főjegyző.

61139 sz.

Magyar kir. belügy miniszter.

1894

Ezen szabályrendeletet, az 1879. XL. t.-cz. 5. §-a alapján azzal erősítem meg, hogy harmadfokban nem a földmivclési, hanem a belügyi m. k. miniszterium bíraskodik. Budapesten, 1894. évi július hó 25-én.

(P. H.) A miniszter helyett: **Jekelfalussy** s. k. miniszteri tanácsos.

ad 375. sz. 893.
b. ú.

Utasítás a szőlő permetezéséhez.

Legajánlatosabb a szőlőt az u. n. bordeauxi keverékekkel bepermetezni, még pedig az 1-ső permetezéshez 1%-os, a 2-ik permetezéshez és esetleg a 3-ikhoz is 2%-os erősségben használva.

Egy katasztrális hold bepermetezéséhez, a szőlő lombossága szerint, $2\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$ hectoliter permetező oldat szükséges.

Az 1%-os oldat készítése a következő:

Vegyünk egy nagyobb kádat, vagy egyik fenekét kiütött hordót. A hordóba olyan vederral, melynek őr-tartalmát ismerjük, vizet mérünk be, majdnem a hordó színéig. Ha a hordóba egy hectoliter vizet mérünk le, úgy 1 kilogr. rézgálicz és 1 kilogr. frissen égett mészre van szükségünk, tehát minden 100 liter vízre mindig 1 kilogr. rézgálicz s ugyanannyi frissen égett mész számítandó. Már most veszünk egy 10—20 literes dézsát, ebbe beletesszük a fentemlitett mennyiségét a mésznek s lassankint a nagyobb kádból vizet mérünk reá folytonos keverés között addig, míg a mész teljesen feloldódva tejnemű folyadékot alkot.

Erre a fentebb említett (1 v. $1\frac{1}{2}$ klgr.) rézgáliczot vesszük elé s bekötjük egy darab zsákszövetbe, az így készített zacskót belelógatjuk a vízzel telt hordóba, hogy a víz feloldja a rézgáliczot s az ebben levő szemét benn maradjon a zacskóban.

Mintegy 12—14 óra alatt a rézgálicz feloldódott s ekkor a mésztej is teljesen kihült már s most a két anyag összekeveréséhez fogunk.

A mésztejet lassanként beöntjük a kádban levő rézgáliczoldathoz s jól felkeverjük s ezzel a permetezésre kész az oldat, melyet mindenkor, mielőtt a permetező gépet megtöltenénk, jól fel kell keverni. Ha a második és harmadik permetezéshez $2\frac{1}{6}$ -os oldatot készítünk, ezt épúgy nyerjük, mint az előbbit, azzal a különbséggel, hogy minden 100 liter vízhez 2 kgr rézgáliczot s ugyanannyi égetett meszet merünk le.

A folyadékot a szőlőre legcélszerűbb géppel fecskendezni. Sokféle gép van alkalmazásban, a melyekkel való bánásmód nagyon egyszerű s a gép eladója a gép kezeléséhez rendszeren nyomtatott utasítást ad. Legajánlatosabb gépek a következők:

Eclair nevű francia gép ára 21 frt — kr { csomagolással
Budapest „ „ „ 15 „ 50 „ { együtt:

mindkét gép megrendelhető a magyar mezőgazdák szövetkezeténél Budapesten (alkotmány-utcza 31).

U n i c u m . . . . . ára 15 frt

árulja Mauthner Ödön. Budapest, Andrásy-ut 23.

K l o s t e r n e u b u r g i . . . . . ára 21 frt

árulja a Weinlaube szerkesztősége Klosterneuburgban.

A l l w e i l e r - f é l e . . . . . ára 20 frt,

árulja Henkel György Bécs (III. Sechskrüglgasse 16).

A permetezésnél arra kell ügyelni, hogy a szőlő egész lombozata és fürtje is bepermeteztessék, továbbá mindig derült idő választassék permetezésre, mert a permetezett anyagot, ha az meg nem száradhat, az eső hamar lemossa.

A mi a permetezés költségét illeti, az nem nagy, különösen akkor, ha a szükséges anyagok nagyban, szövetkezés után szereztetnek be.

A rézgáliczot, nagyban véve, 1 klgr. nem kerül többre 25—26 kr-nál, míg kicsinyben 50 kr-ért árulják klgr-ját. Nagyobb kiadást csupán a fecskendő beszerzése képez, de a mely olcsóbb lesz, ha 10—12 kisebb szőlő-tulajdonos szövetkezik annak beszerzésére.

A mosonvármegyei gazdasági egyesület mind a permetezéshez szükséges anyagok, mind a permetező gépek vásárlását szívesen közvetíteni kész.

Eltekintve a gép és a napszám költségeitől (1 kat. hold szőlő permetezéséhez $1\frac{1}{2}$ napszám szükséges), a kétszeri permetezés költsége az anyagokat nagyban vásárolván meg, katasztrális holdankint a következő:

Az első permeteréshez ($2\frac{1}{2}$ hlt oldat):

$2\frac{1}{2}$ kgr. rézgálicz á 25 kr	— .63 kr
$2\frac{1}{2}$ „ égetett mész á 1 „	— .25 „

A második permetezéshez ($3\frac{1}{2}$ hlt oldat):

7 kgr. rézgálicz á 25 kr	1.75 kr
7 „ égetett mész á 1 „	— .07 „

Összesen 2.47.5 kr

tehát kerek számban 2 frt 50 kr.

TARTALOM

TARTALOM.

	Lap.
I. Vármegyei szervezeti szabályrendelet	1.
II. Szabályrendelet a közgyűlés ügyrendjéről	29.
III. Nyugdíjazási szabályzat, a vármegye tisztviselői, segéd- és kezelő-, valamint szolgazemélyzet, ezek özvegyei és árvái számára	32.
IV. Szabályrendelet a gyámság és gondnokságról alkotott 1877. évi XX. t.-cz.-ben foglalt a községi árvaügy kezelési közegek teendőire vonatkozó rendeleteknek alkalmazása és keresztülvittele tárgyában	43.
V. Szabályrendelet a hivatali lemondás esetében ennek végleges elfogadásáig a választott tisztviselővel szemben követendő eljárásról	83.
VI. Szabályrendelet a betegség vagy szellemi fogyatkozás folytán munkaképtelenné vált tisztviselővel szemben követendő eljárásról	85.
VII. Szabályrendelet a fegyelmi bírság-pénzek hovaforításáról	87.
VIII. Szabályrendelet a törvényhatósági pótdadó kivetése, behajtása és kezelése tárgyában	89.
IX. Szabályrendelet a párdorfi vámpénztárból adandó kölcsönök feltételeinek meghatározása tárgyában	91.
X. Szabályrendelet a katonabeszállásolás terhének arányosabb megosztása céljából engedélyezett törvényhatósági pótdadó kivetéséről és katonabeszállásolási alap alkotásáról	95.
XI. Községi szervezési szabályrendelet	99.
XII. Szabályrendelet a községi pénztárkezelés és számvitel módjának meghatározásáról	106.
XIII. Szabályrendelet az idegenek bejelentése körül követendő eljárásról	116.
XIV. Szabályrendelet a tüzvész kiütésének és terjedésének meggátlása tárgyában	119.
XV. Szabályrendelet a községekben való lövöldözések meggátlása tárgyában	121.
XVI. Szabályrendelet a közönség és rend megzavarásának kihágássá való minősítéséről és a rendőri záridő meghatározásáról	122.
XVII. Építkezési szabályrendelet	124.
XVIII. Szabályrendelet a pezegődrök tisztántartása és az állati hullák eltakarításáról	129.
XIX. Szabályrendelet az uszoráról és káros hitelügyletekről szóló 1883. évi XXV. t.-cz. végrehajtása tárgyában	131.
XX. Szabályrendelet a magán hirdetmények védelme tárgyában	132.
XXI. Szabályrendelet a szabad közlekedés biztosítása tárgyában	133.
XXII. Szabályrendelet az ebtartásról	134.

	Lap.	
XXIII.	Szabályrendelet a teherszállítást teljesítő, valamint az élelmezésre szolgáló kisebb élő állatokkal való bánásmód iránt . . .	146.
XXIV.	Szabályrendelet a közpözl-kedésre nézve betartandó biztonsági szabályok tárgyában	148.
XXV.	Szabályrendelet a gépek körül foglalkozó munkások testi épiségének megóvása tárgyában	152.
XXVI.	Szabályrendelet a kocszítás, szánkázás és lovaglás szabályozása és a szarvasmarhák, lovak kiszabadulásának megakadályozása tárgyában	153.
XXVII.	Szabályrendelet a közutak befásítása tárgyában	154.
XXVIII.	Szabályrendelet a vértetű irtása tárgyában	157.
XXIX.	Szabályrendelet a heveny rágalys betegségek terjedésének meggátálása tárgyában	159.
XXX.	Szabályrendelet a bordélyházak és kéjükről	165.
XXXI.	Szabályrendelet a bérkocsi-iparról	169.
XXXII.	Szabályrendelet a társaskocsi-iparról	174.
XXXIII.	Szabályrendelet a csalédszerző-üzletekről	177.
XXXIV.	Szabályrendelet a kávéház-iparról	179.
XXXV.	Szabályrendelet a kavémérés-iparról	182.
XXXVI.	Szabályrendelet a vendéglői iparról (hatályon kívül lásd LXI. sz. szabályr.)	185.
XXXVII.	Szabályrendelet a zsbáruskodásról	190.
XXXVIII.	Szabályrendelet a nezsideri hetivásáron eladható iparkészítmények tárgyában	191.
XXXIX.	Szabályrendelet ugyanarról Mosonban	192.
XL.	Szabályrendelet ugyanarról M.-Óvárott	193.
XLI.	Szabályrendelet ugyanarról Boldogasszonyban	194.
XLII.	Szabályrendelet az iskolák építésénél és berendezésénél egészségügyi tekintetből követendő eljárásról (időközben hatályon kívül helyeztetett)	199.
XLIII.	Szabályrendelet a megyei utkaparók iránt	206.
XLIV.	Szabályrendelet a megyei utmesterek szolgálati viszonyairól	211.
XLV.	Szabályrendelet a dögterek és gyepmesterségről	219.
XLVI.	Szabályrendelet a kéményseprési iparról	226.
XLVII.	Szabályrendelet a marhavágás, husvizsgálat és huskimérés tárgyában	230.
XLVIII.	Szabályrendelet a tenyészállatok megvizsgálásáról	239.
XLIX.	Szabályzat a Nunkovich-féle ösztöndíj-alapról	244.
L.	Szabályrendelet a választókerületek új beosztásáról	246.
LI.	Szabályrendelet a közgyűlés ügyrendjéről szóló szabályrendelet módosítása tárgyában	250.
LII.	Szabályrendelet a hivatalos órák meghatározásáról	250.
LIII.	Szabályrendelet a tisztviselők szabadságoltatása tárgyában	252.
LIV.	Szabályrendelet az árvaügykezelés tárgyában alkotott szabályrendelet (43. lap) némi módosítása iránt	253.
LV.	Alapítványi oklevél, Szalay József által a tisztviselők özvegyei és árvái részére tett alapítványról	254.

	Lap.
LVI.	Szabályrendelet a 15 éven aluli gyermeknek a nyilvános mulatóhelyektől való távoltartása tárgyában . . . . . 258.
LVII.	Szabályrendelet a közös erdőbiztról és annak szolgálati viszonyairól . . . . . 259.
LVIII.	Szabályrendelet a fegyvertartásról . . . . . 268.
LIX.	Szabályrendelet a vármegyei alkalmazottak fizetése rendezéséről 271.
LX.	Szabályrendelet a téglák és fedélcserépek méreteinek megállapítása tárgyában . . . . . 272.
LXI.	Szabályrendelet a szállodai, fogadói és vendéglői iparról . . . 274.
LXII.	Szabályrendelet a peronospora viticola (szőlőragya) által okozott szőlőbetegség elleni védekezés tárgyában . . . . . 279.

BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ.

	Lap.		Lap.
Alispán	5.	Építkezési szabályzat	124.
Aljegyző	9.	Erdőtiszt	259.
Alszámvető	12.	Fásítás	154.
Ápaállatok megvizsgálata	239.	Fedélycserepek méretei	272.
Állati hullák	129.	Fegyvertartás	263.
Állatorvos	15.	Fizetések	27. és 271.
Árvapénztári ellenőr	26.	Fogadók	185. és 274.
" hivatal	25 és 63.	Főjegyző	9.
" könyvelő	26.	Főorvos	13.
" pénztárnok	26.	Főszámvető	12.
" számtiszt	26.	Főszolgabíró	15.
Árvapénzek gyümölcsöztetése	69.	Főügyész	10.
Árvaszék	20.	Fütyülés	123.
Árvaszéki elnök	21.	Gondnoksági szabályrendelet	43.
" iktató	25.	Gyámsági szabályrendelet	43.
" jegyző	22.	Gyepmesterség	219.
" kiadó	25.	Gyermekek eltiltása a mulató- helyektől	258.
" ügyész	23.	Heveny ragályos betegségek	159.
" ülnök	22.	Hirdetmények megóvása	132.
Árvaszék személyzete	21.	Hivatal lemondás	83.
Betegségek	153.	Hivatalos órák	250.
Bérkocsik	169.	Huskimérés	230.
Bírságpénzek	61.	Husvizsgálat	230.
Boldogasszonyi hetivásár	194.	Iktató (vármegyei)	19.
Bordélyházak	165.	" (árvaszéki)	25.
Cselédszerző üzletek	177.	Járás (m.-óvár)	1
Dalolás	123.	" (nezsideri)	1.
Dögterek	219.	" (rajkai)	2.
Ebdűh	135.	Járási beosztások	1.
Ebek magával vivése	123.	Járási orvos	17.
Ebkinzás	134.	Katonabeszállásolás	95.
Ebtartás	134.	Katonabeszállásolási alap	95.
Ebtartási adó	138.	" pótdó	95.
Ebtartási szabály	141.	Káros hitelügylet	131.
Ellenőr	10 és 26	Kavéházak	179.
Elnök (árvaszéki)	21.	Kavémérések	182.
Élő állatokkal való bánásmód	146.	Kéjnök	165.
Énekestély	123.		

	Lap
Keményseprés	226.
Kiadó (vármegyei)	19
" (úrvaszéki)	25.
Kóbor ebek	137.
Kocsizas	153.
Kompközlekedés	148.
Koresmai hitel	131.
Közgyám teendői	54.
Közgyűlési ügyrend	29, 250.
Közigazgatási gyakorlat	15.
Közlekedés biztosítása	133.
Közrend és csend	122.
Községek beosztása	1.
Községek teendői gyámi ügyekben	60.
Községi pénztárkezelés	106.
" szabályrendelet	99.
Kurjongatás	123.
Lakbérek	27.
Lármazás	123.
Lemondás (hivatali)	83.
Letétkezelés	77.
Levéltárnok	12.
Lovaglás	153.
Lovak kiszabadulása	153.
Lövöldözés az utcán	121.
Magán hirdetések	132.
Magyar-Ovári heti vásárok	193.
" járás	1.
Marhavágás	230.
Mosoni hetivásárok	192.
Munkakeptelen tisztviselő	85.
Munkások testi épsége megóvása	152.
Napi díjak	27.
Nezsideri hetivásárok	191.
Nezsideri járás	1.
Nyugdíjazási szabályzat	32.
Pajtak építése	125.
Pandorfi vámpénztár	91.
Peczegődrök	129.
Perenospora viticola irtása	279.
Pénzbüntetések hovatfordítása	87.
Pénztári hivatal	10.
Pénztárkezelés (községi)	106.
Pénztárnok	10, 26.
Pótadók	89, 95.
Ragályos betegségek	159.

	Lap
Rajkai járás	2.
Rendbíróságok hovatfordítása	87.
Rendőri záróra	122.
Szalay-féle alapítvány	254.
Szabadságolás	8, 252.
Szalmalérakás	119.
Szarvasmarhák kiszabadulása	153.
Szálloda	185, 271.
Számvevő	24.
Szánkázás	153.
Személyszállítás közvetítése	174.
Személgádrök	130.
Szervezési szabályrendelet (várm.)	1.
Szolgabíró	15.
Szolgák	20, 29.
Szőlőragya irtása	279.
Takarmanylekérés	119.
Tartalékalap-kezelés	78.
Táncmulatságok	123.
Társaskocsik	174.
Teherszállítás	146.
Tenyészállatok	239.
Téglakemence	119.
Téglak méretei	272.
Tiszteletbeli ügyeszek	23.
Tisztviselők szabadságolása	8, 252.
Törvényhatósági pótadó	89, 95.
Tűzrendőri szabályrendelet	119.
Tűzvész	119.
Utak befásítása	154.
Uti atalányok	27.
Utkaparók	206.
Utimesterek	211.
Uzsoráról	131.
Ügyeszek (tisztelőb.)	23.
Választókerületek	2, 246.
Vámpénztár	91.
Vármegyei szervezési szabályrendelet	1.
Vendéglő	185, 274.
Vesztett eb	135.
Vértetű irtása	157.
Záróra	122.
Zeneestélyek	123.
Zsibaruskodás	190.